

Białystok, dnia 15 maja 1945 r.

BIĄŁOSTOCKI

DZIENNIK WOJEWÓDZKI

№ 1.

T R E Ś Ć :

DZIAŁ URZĘDOWY:

Str.

Rozporządzenia Wojewody:

- Poz. 1 — Rozporządzenie Wojewody Białostockiego z dnia 19 kwietnia 1945 r. o powołaniu do życia Wiejskiej Służby Porządkowej 2
- 2 — Rozporządzenie Wojewody Białostockiego z dnia 1 maja 1945 r. w sprawie obowiązku uprawy tytoniu 2

Zarządzenia Wojewody:

- Poz. 3 — Zarządzenie Wojewody Białostockiego z dnia 30 marca 1945 r. Nr. OAP — IV — 1a — 4 o upoważnieniu organów Milicji Obywatelskiej do wymierzania, w drodze doraźnych nakazów karnych, grzywnien nie przekraczających 10 zł. 3

Okólniki:

- Poz. 4 — Okólnik Wojewody Białostockiego Nr. 1 z dnia 31 marca 1945 r. o przyznaniu organom Milicji Obywatelskiej uprawnień doraźnego karania 4
- 5 — Okólnik Wojewody Białostockiego Nr. 2 z dnia 31 marca 1945 r. o ustaleniu uprawnień do wykonywania rzemiosła na obszarze województwa białostockiego 5
- Okólnik Wojewody Białostockiego Nr. 3 z dnia 26 kwietnia 1945 r. o obowiązku współpracy władz administracji ogólnej przy odbudowie i ogłoszenie Wojewody Białostockiego z dn. 30 kwietnia 1945 r. w przedmiocie rejestracji związków rzemieślniczych. 8

DZIAŁ NIEURZĘDOWY:

- Ogłoszenie Tymczasowego Zarządu Państwowego o zapotrzebowaniu pracowników 9
- Ogłoszenie Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku o zaginięciu pieczęci 9
- Wezwanie Urzędu Skarbowego w Białymstoku do uiszczania zaliczek miesięcznych z tytułu podatku obrotowego i podatku dochodowego. . . . .
- Wezwanie Inspektora Pracy 32 Obwodu w sprawie powołania komisyj wyborczych w celu przeprowadzenia wyborów rad zakładowych 10

PRZEDRUKI:

- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341) ze zmianami później wprowadzonymi 10

DZIAŁ URZĘDOWY.

ROZPORZĄDZENIA WOJEWODY

1.

ROZPORZĄDZENIE

Wojewody Białostockiego

z dnia 19 kwietnia 1945 r.

o powołaniu do życia Wiejskiej służby Porządkowej

Działając na podstawie art. 108 ust. 2 Rozporządzenia Prezydenta R. P. z dn. 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 80. p. 555 ex 1936 r.)

zarządzam co następuje :

W obliczu wielkich zadań stojących przed wsią Polską, a w szczególności wobec pierwszej w Odrodzonej Rzeczypospolitej akcji siewnej — konieczne jest podniesienie stanu porządku i bezpieczeństwa. Dopomóc w tym władzom administracyjnym winno całe społeczeństwo.

Celem zaaktywizowania uczciwej, pragnącej konstruktywnej pracy większości ludności wiejskiej, działając w porozumieniu z Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej — powołuję do życia we wszystkich gminach wiejskich wojew. białostockiego

Wiejską Służbę Porządkową

Kierownika i członków Wiejskiej Służby Porządkowej wyznaczą Gminne Rady Narodowe w porozumieniu ze Związkiem Samopomocy Chłopskiej i Stronnictwami Demokratycznymi w takiej liczbie, aby jeden członek W. S. P. przypadł na 10—15 domów.

Przy organizowaniu Wiejskiej Służby Porządkowej należy przeprowadzić odpowiednią akcję wyjaśniającą zadanie Służby jako czynnika obywatelskiego, biorącego na siebie współodpowiedzialność za spokój i porządek, a tym samym za wykonanie zadań realizowanych przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej. W pracy tej konieczny jest udział działających na terenie wsi stronnictw demokratycznych i Związku Samopomocy Chłopskiej, które dołożą starań — by członkowie W. S. P. rekrutowali się z pośród cieszących się dobrą opinią i zaufaniem ludności obywateli danej wsi,

Zadania Wiejskiej Służby Porządkowej są następujące :

1. Zaznajamianie miejscowej ludności z zarządzeniami Rządu i Władz Administracyjnych.
2. Kontrola ruchu ludności — sprawdzanie kto przybywa i wyjeżdża, czuwanie by w danej miejscowości nie znajdowały się osoby niemelodowane (dezertery).
3. Wyznaczanie dyżurów nocnych i kontrola wart.
4. Natychmiastowe informowanie organów bezpieczeństwa (Milicji) o pojawieniu się jakichkolwiek band ze wskazaniem kierunku przybycia i odmarszu, składu osobowego, uzbrojenia i. t. d.

5. Walka z nielegalnym gorzelnictwem.

6. Czuwanie nad stanem sanitarnym wsi.

Wójt Gminy i Kierownik Wiejskiej Służby Porządkowej na daną gminę ponoszą odpowiedzialność za należyte pełnienie obowiązków przez członków W. S. P.

Conajmniej raz w tygodniu powinny się odbywać odprawy członków W. S. P. z udziałem Komendanta właściwego posterunku M. O. celem omówienia wszystkich aktualnych kwestyj związanych z wykonywaniem wspólnych zadań.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia.

w/z Wojewoda Białostocki

(Mgr. W. Białkowski)

(Wicewojewoda)

Białystok, dn. 19 kwietnia 1945z.

2.

ROZPORZĄDZENIE

Wojewody Białostockiego

z dnia 1. maja 1945 r.

w sprawie obowiązku uprawy tytoniu

Na podstawie § 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 11 kwietnia 1945 r. w sprawie obowiązku uprawy niektórych roślin przemysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 76) na wniosek Białostockiej Izby Rolniczej i w porozumieniu z Zakładem Uprawy Tytoniu w Białymstoku, zarządzam co następuje :

- § 1. Nie mniej jak 2500 ha. ziemi o odpowiedniej ku temu glebie i gwarantującej co najmniej średni plon — powinno być w województwie białostockim zajęte pod uprawę tytoniu.
- § 2. Wskazany w § 1. obszar uprawy tytoniu rozdziela się na powiaty w sposób następujący :

powiat augustowski	— 200 ha.
„ białostocki	— 150 „
„ bielski	— 650 „
„ łomżyński	— 100 „
„ sokólski	— 700 „
„ suwalski	— 200 „
„ szczuczyński	— 300 „
„ wysoko-mazowiecki	— 200 ha.

- § 3. Obszar jednej plantacji tytoniowej nie może być mniejszy od 8 arów.
- § 4. Łączna powierzchnia plantacji tytoniowych w wypadku wprowadzenia obowiązku uprawy tytoniu nie może przekraczać :
w gospod. ponad 2 ha do 5 ha. ziemi ornej 0.2 ha
od 5 „ „ 10 „ „ „ 0.3 „
od 10 „ „ 20 „ „ „ 1.5 „
od 20 „ „ 50 „ „ „ 3.- ha.

Gospodarstwa, posiadające do 2 ha. ziemi ornej zwolnione są od obowiązku uprawy.

- § 5. Ustalenie przydatności gleby pod uprawę tytoniu należy do właściwości inspektora uprawy tyto-

- niu, w porozumieniu z powiatowym biurem rolnym.
- § 6. Uprawy tytoniu dobrowolnie podjęte, jeżeli zostaną uznane za odpowiedzialne w myśl poprzedniego paragrafu, pomniejszają za zgodą Białostockiej Izby Rolniczej kontyngenty upraw określone w §§ 1 i 2 niniejszego rozporządzenia.
- § 7. Na podstawie danych dostarczonych przez zarządy gminne inspektorzy uprawy tytoniu opracują imienne listy rolników, zobowiązanych do uprawy tytoniu. Listy te uwidoczniające obszar przymusowej uprawy w odniesieniu do każdego gospodarstwa rolnego, zatwierdza właściwy starosta powiatowy.
- § 8. Przy sporządzaniu list rolników i określeniu powierzchni uprawy tytoniu należy uwzględnić warunki gospodarcze, a przede wszystkim:
- zniszczenie spowodowane wojną,
  - posiadanie suszarń,
  - ilość rąk roboczych oraz
  - wielkość gospodarstwa, a zwłaszcza jego siłę nawozową i pociągową.
- § 9. Rolnicy uchylający się od obowiązków wynikających z niniejszego rozporządzenia lub naruszających jego postanowienia podlegają odpowiedzialności karnej w myśl art. 92 ustawy z dnia 30 marca 1939 r. o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 200).
- § 10. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

W O J E W O D A:

w/z (—) Mgr. W. Białkowski
WICEWOJEWODA

ZARZĄDZENIA WOJEWODY:

3.

ZARZĄDZENIE

Wojewody Białostockiego

z dnia 30 marca 1945 r.

Nr. 0 A P-IV-1c-4

o upoważnieniu organów Milicji Obywatelskiej do wymierzania w drodze doraźnych nakazów karnych grzywien nie przekraczających 10 zł.

Na podstawie art. 50 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu karno-administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 365) w brzmieniu ustawy z dn. 19 lutego 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 135)—zarządzam, co następuje:

§ 1.

Wyrażam zgodę, by podległe mi powiatowe władze administracji ogólnej upoważniły organa Milicji Obywatelskiej do wymierzania w drodze doraźnych nakazów karnych grzywien, nie przekraczających kwoty 10 zł., za popełnienie poniżej wyszczególnionych wykroczeń:

§ 2.

1) Przebywanie w stanie nietrzeźwym w miejscu publicznym.—Art. 10 i 11 ustawy z dn. 21 marca 1931 r. (Dz. U. R. P. poz. 423).

2) Zakłócenie spokoju publicznego krzykiem, hałasem, alarmem lub innym wybrykiem.—Art. 28 prawa o wykroczeniach (Dz. U. R. P. poz. 572) z 1932 r.

3) Niezabezpieczenie miejsca niebezpiecznego dla życia lub zdrowia ludzi.—Art. 34 prawa o wykroczeniach (Dz. U. R. P. poz. 572 z r. 1932).

4) Jazda lewą stroną oraz niewłaściwe wymijanie i wyprzedzanie na drogach publicznych.—§§ 1 i 2 rozp. Min. Robót Publ. z dn. 12 maja 1930 r. (Dz. U. R. P., poz., 373) i art. 21 ustawy z dn. 7 października 1921 r. w brzmieniu rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P., poz. 151).

5) Tamowanie ruchu na drogach publicznych. Art. 4 i 21 ustawy z dn. 7 października 1921 r. w brzmieniu rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. poz. 151).

6) Zanieczyszczenie i zaśmiecenie drogi publicznej.—§ 7 rozp. Min. Robót Publ. z dn. 26 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. poz. 611) i art. 21 ustawy z dnia 7 października 1921 r. w brzmieniu rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. poz. 151).

7) Brak tabliczek orientujących o imieniu, nazwisku i adresie właściciela na wozach, jadących poza obrębem zamieszkania tegoż właściciela—§ 22 rozp. Min. Robót Publ. z dn. 26 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. poz. 611) i art. 21 ustawy z dn. 7 października 1921 r. w brzmieniu rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. poz. 151).

8) Używanie chodników do jazdy na rowerze.—§ 7 rozp. Min. Kom. i Spr. Wewn. z dn. 15 lipca 1937 r. (Dz. U. R. P. poz. 458) i art. 21 ustawy z dn. 7 października 1921 r. w brzmieniu rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. poz. 151).

9) Brak dzwonka, hamulca, lub czerwonego szkiełka odblaskowego przy rowerze—§ 5 rozp. Min. Kom. i Spr. Wewn. z dn. 15 lipca 1937 r. (Dz. U. R. P. poz. 458) i art. 21 ustawy z dn. 7 października 1921 r. w brzmieniu rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. poz. 151).

10) Jazda saniami bez dzwonek lub grzechotek.—§ 30 rozp. Min. Robót Publ. z dn. 26 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. poz. 611) i art. 21 ustawy z dnia 7 października 1921 r. w brzmieniu rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. poz. 151).

11) Nieuwidaczniane cenników w lokalach przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych i rzemieślniczych Art. 6 i 11 Dekretu P. K. W. N. z dnia 25. X. 1944 o zwalczaniu spekulacji i lichwy wojennej (Dz. U. R. P. poz. 49).

12) Brak spluwaczek lub plucie na podłogę w pomieszczeniach publicznych.—§ 2 i 3 rozp. Min. Zdr. Publiczn. z dn. 25 lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. poz. 653) oraz art. 51 prawa o wykroczeniach (Dz. U. R. P. poz. 572 z r. 1932).

13) Nieutrzymywanie w należytej czystości i porządku jezdni, chodników, śmietników i podwórzy w miastach i osadach miejskich.—§ 1 i 3 rozp. z dn.

26 września 1935 r. (Dz. U. R. P. poz. 476) i art. 22 ustawy z dnia 21 lutego 1935 (Dz. U. R. P. poz. 198).

§ 3.

Z zakresu uprawnień przyznanych organom Milicji Obywatelskiej niniejszym zarządzeniem wyłącza się wykroczenia, jeżeli popełnione zostały przez:

- a) osoby duchowne wyznań przez Państwo uznanych
- b) sędziów, prokuratorów i asesorów
- c) cudzoziemców
- d) urzędników państwowych i samorządowych
- e) wojskowych pozostających w czynnej służbie
- f) nieletnich przed ukończeniem lat 17.

§ 4.

Organy Milicji Obywatelskiej uprawnione do nakładania kar w drodze doraźnych mandatów karnych obowiązane są posiadać przy sobie pismo powiatowej władzy administracji ogólnej, stwierdzające ich upoważnienie. — Pismo to należy okazywać na żądanie osób interesowanych.

§ 5.

Doraźny nakaz karny stosować można tylko wówczas:

- a) gdy organ wymierzający doraźną grzywnę dostrzegł sam wykroczenie w chwili popełnienia go przez sprawcę, albo też
- b) gdy co do wykroczenia i osoby, która go dopuściła się, nie ma wątpliwości.

§ 6.

Organy Milicji Obywatelskiej obowiązane są pobrane na podstawie doraźnych nakazów karnych grzywny wpłacać na dochód Ministerstwa Administracji Publicznej do Kasy Skarbowej co 10 dni względnie wcześniej, jeżeli zebrana suma grzywien osiągnie lub przekroczy kwotę 500 zł.

§ 7.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie na obszarze województwa białostockiego z dniem 1. kwietnia 1945 r.

P. O. WOJEWODA:
(Dr J. Sztachelski)

OKÓLNIKI:

4.

Przedmiot: Przyznanie organom Milicji Obywatelskiej uprawnień doraźnego karania. Białystok, dn. 31 marca 1945 r.

OKÓLNIK Nr. 1

Do Ob. Ob. Starostów Powiatowych
i Prezydenta m. Białegostoku

W porozumieniu z Wojewódzkim Komendantem Milicji Obywatelskiej uznałem za celowe umożliwić organom Milicji Obywatelskiej otrzymanie uprawnień doraźnego karania, określonych w art. 50 rozporządzenia o postępowaniu karno-administracyjnym. Wy-

razem tego postanowienia jest zarządzenie moje z dn. 30 marca, którego odpis załącza się.

Nakładanie grzywien w drodze doraźnych nakazów karnych jest tym instrumentem polityki karno-administracyjnej, który znajduje się na pograniczu represji, jest zatem łącznie z upomnieniem najłagodniejszą formą tego instrumentu, najbardziej zbliżoną do prewencji. Życzeniem moim jest, by i ten środek represji ustępował w tych wypadkach, w których upomnienie udzielone przez organ Milicji Obywatelskiej powinno być uznane jako wystarczające. Dopiero gdyby upomnienie zostało bezskutecznie udzielone lub stopień winy i zachowanie się sprawcy przeciwko niemu przemawiały, doraźna grzywna powinna być wymierzona. Zabraniam szablonowego i masowego stosowania kar doraźnych. Ewentualne wywołanie rozgoryczenia u ludności będą poczytywał jako powód do poddania rewizji niniejszego zarządzenia. W razie ujawnienia masowych wykroczeń, jeżeli zarządzenie natury administracyjno-politycznej nie zdola im zapobiec, należy przeciwdziałać drogą zwyczajnego postępowania karno-administracyjnego. W tego rodzaju wypadkach organy Milicji Obywatelskiej po udzieleniu upomnień ograniczą się do sporządzenia doniesień karnych, informując jednocześnie powiatową władzę administracji ogólnej o charakterze spostrzeżenia. Niedopuszczalne jest również wymierzenie doraźnej grzywny i sporządzenie doniesienia za jedno i to samo wykroczenie w myśl zasady, że nikt nie powinien być dwukrotnie karany za jedno i to samo przestępstwo.

Na podstawie niniejszego zarządzenia będzie rzeczą Obyw. Starostów (Prezydenta) w porozumieniu z Powiatowym Komendantem Milicji Obywatelskiej rozpatrzyć możliwość i celowość wykorzystania przyznanych uprawnień na powierzonych im obszarze. W szczególności naczelnym wymogiem udzielenia organom Milicji Obywatelskiej omawianych uprawnień jest przygotowanie tych organów drogą podania im do wiadomości niezbędnych informacji z dziedziny prawa karnego, materialnego i formalnego, zwł. szcza, zaś z zakresu postępowania karno-administracyjnego. Odpowiednia instrukcja może być przeprowadzona w formie dwu — względnie czterotygodniowych kursów w zależności od stanu intelektualnego uczestników. Od uznania Ob. Starostów (Prezydenta) uzależnione jest, którzy z pośród organów Milicji Obywatelskiej otrzymają pisemne upoważnienia do wymierzania doraźnych nakazów karnych. W wypadku nadużycia okazanego zaufania — należy powziąć decyzję o pozbawieniu udzielonego upoważnienia. Na żądanie osoby interesowanej organ Milicji Obywatelskiej obowiązany będzie udzielić mu upoważnienie okazać.

Wymierzanie grzywien przez organy Milicji Obywatelskiej będzie mogło mieć zastosowanie jedynie tylko w odniesieniu do przestępstw wyraźnie wskazanych w upoważnieniu, przy czym istota czynu stanowiącego wykroczenie powinna być możliwie dokładnie określona przy wypisywaniu doraźnego mandatu karnego.

Wydawanie i prowadzenie ewidencji blankietów doraźnych nakazów karnych należy poruczyć referentom karno-administracyjnym. Blankiety mandatów, jakoteż blankiety upoważnień powinny być przechowywane i ewidencjonowane jako druki ściślego zara-

chowania. Do zadań tychże referentów będzie należała również kontrola zużytych bloczków doraźnych nakazów karnych zwracanych przez organa Milicji Obywatelskiej oraz kontrola wpływów zwłaszcza zaś ustalanie, czy w odpowiednich kwotach i terminach będą wnoszone do Kasy Skarbowej pobrane grzywny.

Czy i w jakiej mierze zechcą Ob. Starostowie (Prezydent m.) wykorzystać postanowienia załączonego zarządzenia należy o tym powiadomić Urząd Wojewódzki, przedstawiając jednocześnie ilościowe zapotrzebowanie potrzebnych w tym celu druków.

P. o. Wojewoda:

(—) **Dr. J. Sztachelski**

5.

Białystok, dn. 31 marca 1945

Przedmiot: Ustalenie uprawnień do wykonywania rzemiosła na obszarze woj. białostockiego

OKÓLNIK Nr. 2

Do

Ob. Ob. Starostów Powiatowych i Prezydenta m. Białegostoku

Bezsprzeczne jest, iż stan wojenny zdezorganizował rzemiosło na obszarze województwa białostockiego. W szeregi rzemiosła ze szkodą dla tegoż i społeczeństwa wdarły się osoby nie posiadające dostatecznych kwalifikacyj. Niejednokrotnie władze okupacyjne, a niekiedy i polskie — udzielały tymczasowych uprawnień do prowadzenia rzemiosła z pominięciem zbadania uzdolnień u osób ubiegających się o te uprawnienia, a także i z pominięciem postanowień prawa przemysłowego. Wznowienie działalności Izby Rzemieślniczej w Białymstoku pozwala obecnie na to, by ten stan anormalny uległ likwidacji.

W tym celu Urząd Wojewódzki przypomina zasadnicze postanowienia prawa przemysłowego dotyczące rzemiosła.

1) Art. 7. prawa przemysłowego. Osoba, która rozpoczyna prowadzenie przemysłu (rzemiosła) ze stałą siedzibą, nienależącego do przemysłów koncesjonowanych — winna donieść o tym równocześnie władzy przemysłowej I instancji, która potwierdzi bez zwłoki odbiór zgłoszenia. W doniesieniu należy podać:

1. Imię i nazwisko, wiek, przynależność państwową i miejsce zamieszkania rozpoczynającego przemysł;
2. Rodzaj przemysłu (rzemiosła) z możliwie dokładnym określeniem przedmiotu przedsiębiorstwa;
3. Miejsce prowadzenia przemysłu (rzemiosła) t. j. siedzibę lokal.
4. Firmę przedsiębiorstwa,

2. Art. 144. prawa przemysłowego. — **Prowadzić przemysł rzemieślniczy można dopiero po uzyskaniu od władzy przemysłowej I instancji Karty rzemieślniczej (art 147)** wydanej po wykazaniu przed tą władzą posiadania zawodowego uzdolnienia do prowadzenia danego rzemiosła. —

3. Art. 147. prawa przemysłowego. — Władza przemysłowa I instancji w ciągu 10 dni licząc od

dnia zgłoszenia, wyda kartę rzemieślniczą, jeżeli zgłaszający wykazał uzdolnienie zawodowe, w razie zaś przeciwnym — zabroni mu dalszego prowadzenia rzemiosła podając motywy. Kartę rzemieślniczą wydaje w formie wyciągu ze zgłoszenia z podaniem numeru porządkowego, pod którym zostało wpisane do rejestru uprawnień przemysłowych. —

4. Art. 136. prawa przemysłowego. — Władze przemysłowe I instancji winny prowadzić osobne rejestry uprawnień przemysłowych —

1. dla przemysłów niekoncesjonowanych,
2. dla przemysłów koncesjonowanych i rzemiosł,
5. dla przemysłów okrężnych i
4. **dla przemysłów rzemieślniczych nie koncesjonowanych.**

W rejestrze dla przemysłów rzemieślniczych należy rejestrować bez zwłoki każde zgłoszenie przemysłu, wydanie koncesji lub licencji oraz uwidaczniać według akt odnośnych — zmiany co do zarejestrowanego przemysłu, jak otwarcie filii, zmianę siedziby i t. d. Władze przemysłowe I instancji prowadzą nadto osobny rejestr zakładów przemysłowych, określonych w art. 14 i 16. O każdym zarejestrowaniu należy zawiadomić władzę podatkową oraz Izbę Rzemieślniczą.

5. Art. 126. prawa przemysłowego. — Prowadzący przemysł z naruszeniem przepisów prawa przemysłowego tudzież przepisów wydanych w wykonaniu tego prawa, winni być karani w drodze administracyjnej:

1. upomnieniem,
2. grzywną do 1000 zł.
3. aresztem do 14 dni,
4. odebraniem koncesji lub licencji na określony czas lub na zawsze.

6. Art. 140. prawa przemysłowego. — Celem zabezpieczenia wykonania orzeczeń karnych oraz celem wstrzymania dalszego prowadzenia przemysłu bez uprawnienia albo w sposób zagrażający w wysokim stopniu życiu lub zdrowiu pracowników albo też innych osób, władza przemysłowa I instancji może zarządzić zajęcie towarów i narzędzi, a w wypadkach niecierpiących zwłoki — częściowe lub całkowite wstrzymanie ruchu zakładu przemysłowego.

W związku z tym Urząd Wojewódzki zarządza co następuje:

a) Należy niezwłocznie założyć rejestry, o których mowa w art 136. prawa przem., o ile tego dotychczas nie uczyniono, a rejestry dawne t. j. prowadzone do chwili wybuchu wojny — zaginęły.

b) O wydaniu, zmianie, sprostowaniu względnie wycofaniu karty rzemieślniczej należy równocześnie powiadomić Izbę Rzemieślniczą, informując ją dokładnie o danych dotyczących warsztatu rzemieślniczego i jego właściciela wzgl. zastępcy.

c) Każde zgłoszenie o wydanie karty rzemieślniczej należy wraz z wszystkimi załącznikami przysyłać Izbie Rzemieślniczej celem wyrażenia opinii w przedmiocie wydania względnie odmowy tej karty.

d) Zarządy miejskie i gminne obowiązane są wezwać imiennie lub za pośrednictwem ogłoszeń, by osoby, prowadzące warsztaty rzemieślnicze w terminie dwóch tygodni od daty doręczenia wezwania, względnie daty ogłoszenia — przedstawiały w uwierzytelionych odpisach dowody uzasadniające ich uprawnienia do wykonywania zawodu rzemieślniczego.

Dowody te należy przedstawić władzy przemysłowej I instancji za pośrednictwem wspomnianych

zarządów łącznie z wykazem osób opornych. Przeciwno winnym nieposłuszeństwa zastosować będzie można środki przewidziane w art. 15 rozp. o post. przym. w adm. a z kolei określone w art. 128 i 140 prawa przemysłowego.

e) W toku rozpatrywania przedstawionych dokumentów należy rzemieślników, posiadających przedwojenne karty rzemieślnicze wciągnąć do oddzielnego spisu p. t. „rzemieślnicy przedwojenni“, sporządzonego w/g rubryk rejestru. Do tego samego spisu należy wciągnąć tych rzemieślników, których karty rzemieślnicze w toku działań wojennych zaginęły, a którzy zdolają udowodnić, że karty rzemieślnicze posiadali. Postępowanie wyjaśniające w każdym wypadku należy prowadzić w porozumieniu z Izbą Rzemieślniczą w trybie postanowień rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym. W wypadku pozytywnego wyniku postępowania wyjaśniającego petentowi należy wydać zaświadczenie w/g załączonego wzoru Nr 5.

f) Osoby, prowadzące rzemiosło, które legitymować się będą innymi dokumentami wzgl. te, które nie zdołają udowodnić, iż karty rzemieślnicze były im wydane, należy imiennie wezwać, by w terminie dwóch tygodni od daty doręczenia wezwania złożyły zgłoszenia w myśl art. 7 prawa przemysłowego — W toku rozpatrywania zgłoszenia należy uwzględnić postanowienia punktu c) niniejszego pisma.

g) By umożliwić Izbie Rzemieślniczej ewidencję rzemiosła, należy ją informować o wszelkich tak prawomocnych jak nieprawomocnych decyzjach w sprawie uznania dawnych uprawnień oraz o spostrzeżeniach dotyczących wykonywania rzemiosła przez osoby nieuprawnione.

Przy niniejszym załącza się wzory formularzy, które będą miały zastosowanie w toku wykonania niniejszego zarządzenia.

Załącz. 5.

WOJEWODA
Dr. J. Sztachelski

WZÓR Zgłoszenia przemysłu
załącznika o zatwierdzenie zakładu

Wzór Nr. 1.

Do .....
(wymienić władzę przemysłową)

Zo pośrednictwem .....

Imię i nazwisko petenta .....

Data urodzenia petenta .....

Przynależność państwowa .....

1. Miejscowość, gdzie ma się znajdować zakład przemysłowy (miasto, osada, wieś, powiat, gmina)	
2. Jakie fabrykaty ma wytwarzać zakład	
3. Jakie materiały surowe, półfabrykaty i materiały pomocnicze mają być używane do produkcji	
4. Położenie zakładu w mieście, osadzie lub wsi (dokładne wymienienie adresu oraz położenia w stosunku do sąsiednich ich posesyj, budowli i pomieszczeń ze wskazaniem ich charakteru odległości oraz nazwisk ich właścicieli i użytkowników,	
5. Rodzaj, rozmiar i ilość pomieszczeń zakładu z wymienieniem materiału, użytego na budowlę, warunków, oświetlenia naturalnego i sztucznego, wentylacji, kanalizacji i ogrzewania: a) istniejących już, b) projektowanych do budowania	
6. Ilu robotników ma być zatrudnionych przy fabrykacji	
7. Rodzaj sił używanych do produkcji (reczna czy motorowa, rodzaj siły i ilości silników	
Opis technicznych urządzeń zakładu	8. a) maszyny i przybory ręczne
	b) maszyny poruszane siłą motorową
	c) transmisje i inne przewody siły
	d) kotły i paleniska
	e) środki lokomocji i transportu
	f) ścieki, filtry, osadniki i t.p.
	g) urządzenia specjalne; zabezpieczenia maszyn i inne
9. Zawód zgłaszającego, jego kwalifikacje fachowe i naukowe, do-tychczasowe zajęcie oraz jego zdolność prawna do prowadzenia przemysłu	
10. U w a g i	

Wzór 5

STAROSTA POWIATOWY
(Prezydent m. Białegostoku)

.....dnia.....1495 r.

Nr.....

Z A Ś W I A D C Z E N I E T Y M C Z A S O W E

Starosta Powiatowy.....(Prezydent m. Białegostoku) stwierdza, że ob.....
..... zam. w.....

przy ul.....nie może przedstawić karty rzemieślniczej, ponieważ
w/g oświadczenia nazwanego uległa w związku z działaniami wojennymi zniszczeniu.

Na podstawie przedstawionych dowodów i informacji Izby Rzemieślniczej w Białymstoku wynika,
że ob.....posiadał kartę rzemieślniczą uprawniającą do samo-
istnego wykonywania rzemiosła (jakiego).....
wydaną (w czasie).....
przez .....

Wobec zniszczenia rejestru kart rzemieślniczych — zaświadczenie niniejsze wydaje się na podstawie
art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 czerwca 1928 r. o postępowaniu administra-
cyjnym (Dz. U.R.P. Nr. 36, poz. 341) celem okazania organom władz państwowych i samorządowych w toku
kontroli uprawnień do prowadzenia rzemiosła.

Starosta Powiatowy:
(Prezydent miasta):

6.

Białystok, dn 26.IV 1945 r.

PRZEDMIOT: Obowiązek współpracy
władz administracji ogólnej przy
odbudowie rzemiosła.

O K Ó L N I K № 3

Do

**Obywateli Starostów Powiatowych
i
Prezydenta m. Białegostoku**

W poczynającym się — po dokonanych wandaliz-
mie okupanta niemieckiego — odradzaniu gospodarczej
działalności narodu odgrywa dominującą rolę rzemiosło,
ono bowiem stanowi tę gałąź przemysłu, która pierw-
sza pobudzić może i powinna całokształt naszej wy-
twórczości. Rzemiosło zaspokoić może nasze pierwsze
potrzeby i dostarczyć niezbędnych narzędzi pracy, ono
jest podstawą dźwignięcia się wszystkich gałęzi prze-
mysłu. To szczególne znaczenie rzemiosła uzasadnia
potrzebę zainteresowania się władz administracji ogól-
nej odbudową rzemiosła oraz potrzebę zastosowania
tych środków, które tę odbudowę powinny ułatwić
i przyspieszyć. Proszę zatem, by Obywatele Starosto-
wie Powiatowi (Prezydent m. Białegostoku) w toku
swych czynności urzędowych uwzględnili w jaknaj-
szerszej mierze postulat popierania rzemiosła.

W szczególności proszę, ażeby:

1) urzędnicy referujący sprawy przemysłowe
należycie zaznajomili się z postanowieniami prawa
przemysłowego, (rozp. Prez. Izp. z dn. 7. VI. 1927
r. o pr. przem. Dz.U.R.P. № 53, poz. 468 w brzmie-
niu ustawy z dn. 17.III.1932 r. Dz. U. R. P. № 29,
poz. 293. zmienione ustawami z dn. 10.III.1934 r.
Dz.U.R.P. № 40, poz. 356. oraz z dn. 8.VIII.1938
r. Dz.U.R.P. № 60, poz. 463),

2) sprawy przemysłowe zwłaszcza zaś te, które
dotyczą rzemiosła, uznawane były jako pilne i załat-
wione były bez zwłoki,

3) wydawanie kart (art. 147) i udzielanie kon-
cesyj rzemieślniczych (art. 144 ust. 2) oraz zatwier-
dzenie projektów urządzenia zakładów rzemieślniczych
(art. 14 i 15) następowało natychmiast po przepro-
wadzeniu nieodzownego postępowania wyjaśniającego,
nie później jak w terminie dni 30-tu od daty złoże-
nia odnośnego wniosku. Również w tych samych ter-
minach powinny być powzięte i doręczone decyzje
odmowne, odpowiadające ściśle postanowieniem art.
75 rozp. o post. adm,

4) władze przemysłowe bez niepotrzebnej zwłó-
ki rozpatrywały prośby o udzielenie dyspensy od
obowiązku wykazania uzdolnienia do prowadzenia sa-
moistnego rzemiosła (art. 146) i załatwiały je zgodnie
z wnioskiem Izby Rzemieślniczej, jeżeli istotne dla
sprawy okoliczności nie będą przemawiały za odmien-
nym rozstrzygnięciem prośby,

5) zarządy miejskie i gminne pouczały mło-
dzież w tych rodzajach rzemiosła, w których brak
rzemieślników daje się odczuwać, o możliwościach
wcześniejszego ukończenia terminu, pod warunkiem
wykazania dostatecznych znajomości zawodowych przed
Izbą Rzemieślniczą (art. 152 ust. 2) oraz

6) kontrola uprawnień do wykonywania rzemio-
sła (zarządzenia Wojewody Białostockiego № C — AP
/IV/10/1 z dn. 31. III. 1945 r.) nie była przeprowa-
dzana w sposób przykry i uciążliwy — a zwłaszcza,
by nieutrudniała pracy tym rzemieślnikom, którzy
zawód swój uprawiali przed dniem 1, września 1939 r.,
dowody zaś uzasadniając to uprawnienie utracili w
związku z działaniami wojennymi.

Wreszcie z ważnością do dnia 1. sierpnia r. b.
zabraniam stosowania kary bezwzględnej aresztu za
wszelkie wykroczenia popełnione przeciwko postano-
wieniom prawa przemysłowego, o ile na taki rodzaj
kary nie udzielię w każdym poszczególnym wypadku
mego zezwolenia.

W celu ułatwienia wykonania mego zarządzenia
№ 0-AP/IV/10/1 z dn. 31 marca r. b. załącza się

wzór ogłoszenia, które zostanie niebawem przesłane pow. władzom administracji ogólnej w większej ilości w celu obwieszczenia w gminach miejskich i wiejskich.

1 Załącznik.

WOJEWODA:

OGŁOSZENIE

WOJEWODY BIAŁOSTOCKIEGO

z dnia 30 kwietnia 1945 r.

w przedmiocie rejestracji zakładów rzemieślniczych.

Zgodnie z zarządzeniem Wojewody Białostockiego z dnia 31 marca 1945 r. Nr. O. AP—IV/10/I w przedmiocie ustalenia uprawnień do wykonywania rzemiosła na obszarze województwa białostockiego—wzywa się osoby, prowadzące zakłady rzemieślnicze, by w terminie dwóch tygodni od daty wywieszenia niniejszego ogłoszenia przedstawiły Zarządowi Miejskiemu wzgl. Gminnemu, właściwemu w/g miejsca położenia zakładu rzemieślniczego, dane w/g. następującego wzoru:

- Pkt. 1. || Imię i nazwisko
 1. || Data i miejsce urodzenia
 || Przynależność państwowa
 || Miejsce zamieszkania
 osoby prowadzącej zakład rzemieślniczy. (U W A G A : Zaznaczyć należy, czy osoba ta jest właścicielem, dzierżawcą, spółnikiem).
2. Miejsce prowadzenia rzemiosła
 (U W A G A : W miastach należy wskazać ulicę i numer domu).
3. Firma przedsiębiorstwa
4. Od jakiego czasu prowadzony jest zakład rzemieślniczy
5. Rodzaj rzemiosła
6. Jakie wytwarzane są przedmioty wzgl. jakie wykonywane usługi w zakładzie
7. Rodzaj, rozmiar i ilość pomieszczeń zakładu
8. Ilość zatrudnionych pracowników łącznie z uczniami i czeladnikami
9. Rodzaj siły używanej do produkcji
 (U W A G A : ręczna, motorowa)
10. **Opis technicznych urządzeń zakładu**
- a) Rodzaj, siła i ilość silników
 b) Maszyny ręczne
 c) Maszyny poruszane siłą motorową
 d) Transmisje i inne przewody siły
 e) Kotły i paleniska
 f) Środki lokomocji
 g) Filtry, osadniki, ścieki i t. p.

11. UWAGI:

Pkt. 2. Nadto osoby prowadzące rzemiosło obowiązane są przedstawić w uwierzytelnionych odpisach dowody uzasadniające uprawnienie do wykonywania zawodu rzemieślniczego i prowadzenia zakładu, względnie wskazać te okoliczności, które uniemożliwiają wzgl. utrudniają przedstawienie tych dowodów.

Pkt. 3. Zarządy miejskie wzgl. gminne przesyła bezzwłocznie po otrzymaniu dane żądane w punktach 1 i 2 niniejszego ogłoszenia władzy przemysłowej I instancji.

Pkt. 4. W myśl art. 149 prawa przemysłowego wolno przyjmować na naukę i kierować praktycznym kształceniem terminatorów w rzemiosle osobom posiadającym tytuł mistrza lub akademickie wykształcenie techniczne, obejmujące daną gałąź rzemiosła.

Przeciwko osobom prowadzącym rzemiosło, które nie zastosują się do treści niniejszego ogłoszenia, zostanie wdrożone dochodzenie celem ukarania w myśl przepisów karnych prawa przemysłowego.

WOJEWODA

w/z.

(Mgr. W. Białkowski)

WICEWOJEWODA

DZIAŁ NIEURZĘDOWY:

OGŁOSZENIE

Tymczasowy Zarząd Państwowy Oddział Wojewódzki w Białymstoku przyjmuje do służby państwowej w swoim resorcie urzędników na stanowiska kierownicze i pomocnicze.

W szczególności potrzebni są:

- a) prawnicy,
 b) buchalter (siła pierwszorzędna na kierownicze stanowisko),
 c) dobre maszynistki,
 d) urzędnicy wykwalifikowani,
 e) kancelaryjne siły pomocnicze.

Ponadto Tymczasowy Zarząd Państwowy Oddział Wojewódzki w Białymstoku przyjmuje zgłoszenia kandydatów na administratorów i inspektorów rejonowych, którym powierzone zostanie administrowanie opuszczonymi i porzuconymi nieruchomościami na terenie poszczególnych miejscowości Województwa Białostockiego.

Podanie wraz z życiorysem reflektanci mogą składać osobiście (z poza Białegostoku ewentualnie można przesłać pocztą) do Wydziału Ogólnego Tymczasowego Zarządu Państwowego w Białymstoku w dniach i godzinach urzędowania.

OGŁOSZENIE

o zaginięciu pieczęci zarządów miejskich i gminnych.

Starostowie powiatowi powiadomili o zaginięciu pieczęci urzędowych zarządów miejskich wzgl. gminnych.

Zaginęły pieczęci urzędowe okrągłe z napisami:

w powiecie **białostockim** :

— „Zarząd Miasta Suraż“

w powiecie **Bielskim-Podl.**

„Zarząd Gminy w Białowieży“

„ „ w Drohiczyźnie“

„ Miejski w Ciechanowie“

w powiecie **Łomżyńskim** :

„Zarząd Gminy Szczepankowo“

- w powiecie **Sokólskim**:
 „Zarząd gminy w Janowie“
- w powiecie **Suwalskim**
 „Wójt Gminy Kulków“
 powiatu suwalskiego
 „Wójt Gminy Sejny“
 powiatu suwalskiego
- w powiecie **Mazowieckim**:
 „Zarząd Gminy w Poświętnem“
 „ „ „ Czyżew“
 „ „ „ Szepietowo“
 „ „ „ Kowalewszczyzna“

WEZWANIE

Na podstawie art. 8 ustawy o podatku obrotowym i § 1 Dekretu P. K. W. N. z dnia 20. XI. 1944 r. (Dz. U. R. P. Nr. 12 poz. 62) oraz art. 39 ustawy o podatku dochodowym i art. 2 Dekretu P. K. W. N. z dnia 22. XII. 1944 r. (Dz. U. R. P. Nr. 15 poz. 87.). Urząd Skarbowy wzywa wszystkich płatników do uiszczenia zaliczek miesięcznych z tytułu podatku obrotowego i podatku dochodowego za każdy miesiąc w terminie do dnia 25 każdego miesiąca za miesiąc ubiegły.

Oddzielnych wezwań Urząd Skarbowy wysyłać nie będzie.

Nie wpłacenie zaliczki w terminie, uważa się za zaległość podatkową podlegającą przymusowemu ściąganiu wraz z odsetkami za zwłokę i kosztami egzekucyjnymi.

URZĄD SKARBOWY W BIAŁYMSTOKU

WEZWANIE

W związku z Dekretem z dnia 6 lutego 1945 r. o utworzeniu Rad Zakładowych, Dz. U. R. P. Nr. 8 z 20 marca 1945 r., oraz Rozporządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 7 maja 1945 r. o Regulaminie Wyborów do Rady Zakładowej i Wyborów Delegatów, Dz. U. R. P. Nr. 18 z dnia 12 maja 1945 r.

WZYWAM

wszystkie istniejące w obecnej chwili reprezentacje poszczególnych zakładów przemysłowych położonych na terenie powiatów: Białostockiego, Bielskiego i Sokólskiego, aby zwróciły się niezwłocznie do Urzędu Inspektora Pracy 32 Obwodu w Białymstoku, ul. Sienkiewicza 12; z wnioskiem o powołanie Komisji Wyborczej (w zakładach zatrudniających powyżej 20 pracowników), lub Kierownika Wyborów (w zakładach mających od 5—20 pracowników).

Równocześnie z wnioskiem należy podać nazwiska 3 kandydatów, jeśli chodzi o Komisje Wyborcze i 1 kandydata, jeśli chodzi o powołanie Kierownika Wyborów.

Inspektor Pracy 32 Obwodu
mgr. Ludwik Gliwa

PRZEDRUKI

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ z dnia 22 marca 1928 r. O POSTĘPOWANIU ADMINISTRACYJNYM (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 341), z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospoli- tej z dnia 28. 12. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976).

Na podstawie art. 44 ust. 6. Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. N 78 poz. 443) postanawiam co następuje:

Postanowienie ogólne.

Art. 1. Postanowienia rozporządzenia niniejszego mają zastosowanie do postępowania we wszystkich sprawach z zakresu prawa administracyjnego, załatwianych przez władze i urzędy administracji państwowej i samorządu terytorialnego, o ile rozporządzenie to nie przewiduje wyjątków.

2. Właściwość.

Art. 2. 1. Właściwość władz rzeczową i miejscową ustala się na podstawie przepisów o ich zakresie działania, a następnie na podstawie innych przepisów.

2. Władza powinna z urzędu przestrzegać swej właściwości rzeczowej i miejscowej.

3. Jeżeli wniesiono podanie do władzy niewłaściwej, winna ona niezwłocznie podanie to skierować do władzy jej zdaniem właściwej z równoczesnym zawiadomieniem o tem wnoszącego, lub zwrócić mu podanie ze wskazaniem tej władzy.

Art. 3. 1. Jeżeli obowiązujące przepisy nie określają właściwości miejscowej, wówczas ustala się tę właściwość:

- w sprawach dotyczących nieruchomości — podług miejsca położenia nieruchomości;
- w sprawach dotyczących prowadzenia przedsiębiorstwa lub jego zakładu — podług miejsca, w którym przedsiębiorstwo lub zakład są, mają być, albo były prowadzone;
- w innych sprawach — podług miejsca faktycznego zamieszkania w kraju strony lub jednej ze stron, a mianowicie strony obowiązanej; jeżeli żadna ze stron zamieszkania w kraju nie posiada, podług miejsca pobytu jednej z nich; jeżeli strony przebywają zagranicą, podług ostatniego wiadomego miejsca zamieszkania jednej ze stron w kraju; wreszcie — podług miejsca, w którym wynikła sprawa.

2. Jeżeli jednak w sposób wskazany właściwość miejscowa ustalić się nie da, wówczas władzę miejscowo-właściwą wyznacza naczelną władza rzeczowo-właściwa.

Art. 4. Jeżeli właściwości rzeczowej w sposób przewidziany w art. 2. ust. 1 ustalić się nie da, albo jeżeli obowiązujące przepisy przewidują właściwość władz już nieistniejących, a nie można ustalić, kto przejął ich uprawnienia, wówczas właściwą jest w I instancji powiatowa władza administracji ogólnej, w II instancji — wojewódzka władza administracji ogólnej.

Art. 5. 1. Spory o właściwość rzeczową lub miejscową między władzami administracyjnymi, mającymi wspólną władzę przełożoną, rozstrzyga najbliższa wspólna ich władza przełożona.

2. Spory o właściwość między władzami, mającymi różne władze przełożone, rozstrzyga: między władzami powiatowymi właściwy miejscowy wojewoda, po uprzednim porozumieniu się z kierownikiem zainteresowanej władzy II instancji; między władzami wojewódzkimi — Minister Spraw Wewnętrznych po uprzednim porozumieniu się z zainteresowanym ministrem; między ministrami — Prezes Rady Ministrów.

3. Ten sam tryb postępowania ma zastosowanie w wypadkach, w których uzasadniona jest właściwość dwóch lub więcej władz.

4. Przepisy artykułu niniejszego mają zastosowanie do sporów o właściwość między władzami samorządu terytorjalnego, lub też temi władzami a władzami administracyjnymi państwowymi, z tą zmianą, że, o ile chodzi o spory władz samorządowych między sobą w sprawach własnego zakresu działania, decyzja należy do właściwych władz nadzorczych nad samorządem; w innych wypadkach rozstrzyga starosta, wojewoda względnie Minister Spraw Wewnętrznych.

5. Przepisy poszczególnych ustaw, przewidujące załatwianie spraw przez władze w porozumieniu ze sobą pozostają nienaruszone.

Art. 6. Gdy między władzami toczy się spór o właściwość, lub gdy uzasadniona jest właściwość kilku władz, a zwłoka w załatwieniu grozi niebezpieczeństwem, wówczas każda z władz winna przedsięwziąć w obrębie swego zakresu działania konieczne czynności, zawiadamiając o tem inne władze.

3. Wyłączenie urzędników administracyjnych

Art. 7. 1. Urzędnik powinien się wyłączyć:

- a) w sprawie, w której sam jest stroną, albo pozostaje do strony w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziaływa na jego osobiste prawa i obowiązki.
- b) w sprawie żony, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia włącznie, rodzzeństwa i ich dzieci;
- c) w sprawie swych rodziców przybranych, dzieci przysposobionych oraz osób, będących pod jego opieką lub kuratelą;
- d) w sprawie, w której był lub jest pełnomocnikiem jednej ze stron;
- e) w postępowaniu odwoławczym, jeżeli brał udział w niższej instancji w wydaniu zaskarżonej decyzji;

f) w sprawie, z powodu której wdrożono przeciw niemu dochodzenie wstępne, postępowanie dyscyplinarne lub karnosądowe.

2. Przełożony może wyłączyć podwładnego urzędnika jeżeli uzna to za potrzebne ze względu na interes publiczny.

Art. 8. W wypadkach wyłączenia urzędnik powinien być bezzwłocznie zastąpiony przez innego, a do tego czasu ma przedsiębrać tylko te czynności, które nie cierpią zwłoki.

4. Osoby interesowane i ich pełnomocnicy

Art. 9. 1. Osobą interesowaną jest każdy kto żąda czynności władzy, do kogo czynność władzy się odnosi, lub też czyjego interesu czynność władzy choćby pośrednio dotyczy.

2. Osoby interesowane, które uczestniczą w sprawie na podstawie roszczenia prawnego lub prawnie chronionego interesu, są stronami.

3. Wszystkie przepisy dotyczące osób interesowanych, odnoszą się również do ich prawnych zastępców.

Art. 10. Zdolność prawną i zdolność do działań prawnych osób interesowanych ocenia władza według prawa cywilnego, o ile przepisy administracyjne w poszczególnych wypadkach nie stanowią inaczej.

Art. 11. Osoba interesowana może do zastąpienia siebie upoważnić pełnomocnika, o ile nie jest wymagane jej osobiste działanie.

Art. 12. 1. Pełnomocnikiem może być osoba własnowolna, o ile poszczególne przepisy prawne nie stanowią inaczej.

2. Oprócz pełnomocnictw, sporządzonych lub poświadczonych w urzędach i przez notariuszów, są dopuszczalne również pełnomocnictwa prywatne, o ile ich wiarygodność nie budzi wątpliwości.

3. Pełnomocnictwa mogą być sporządzone oddzielnie, albo zawarte w protokołach, adnotacjach, podaniach i t. p.

4. Pozatem władza w sprawach mniejszej wagi może nie żądać pełnomocnictwa, jeżeli zastępcami osób interesowanych są członkowie rodziny, osoby należące do wspólnego gospodarstwa domowego lub ich pracownicy, a władza nie ma wątpliwości co do istnienia i zakresu uprawnienia do zastępstwa.

5. Władza nie dopuści pełnomocnika, który trudni się zawodowo zastępstwem stron, nie mając odpowiednich uprawnień.

Art. 13. Dla osób nieobecnych lub niezdolnych do działań prawnych, a nie mających zastępcy prawnego, może władza wystąpić do sądu z wnioskiem o wyznaczenie takiego zastępcy.

Art. 14. 1. Osoby interesowane i ich pełnomocnicy mają prawo w godzinach do tego przeznaczonych dowiadywać się o biegu spraw.

2. Strona lub też należycie upoważniony jej pełnomocnik może na podstawie zezwolenia władzy w obecności urzędnika, wyznaczono przez naczelnika urzędu, przeglądać akta administracyjne, które zdaniem władzy

zawierają dane niezbędne dla strony celem uzasadnienia jej praw i interesów.

3. Władza może na prośbę strony zezwolić na wydanie odpisów z dokumentów, o ile to ze względu na interes publiczny jest dopuszczalne.

4. Od zarządzeń, wydanych w myśl artykułu niniejszego, nie przysługuje żaden środek prawny oddzielnie od odwołania co do istoty sprawy.

5. Uprawnienia, przewidziane w ust. 1—3, nie mogą być wykonywane ze szkodą dla tajemnicy urzędowej.

5. Wnoszenie podań.

Art. 15. 1. Prośby, odwołania, skargi, zażalenia i t. p. podania mogą być wnoszone do władz pisemnie lub telegraficznie, a także zgłaszane ustnie do protokołu, o ile specjalne przepisy i rodzaj sprawy nie stoją temu na przeszkodzie.

2. W razie zwrócenia się telegraficznego bez poświadczenia podpisu, władza ma prawo, gdy zachodzi wątpliwość, żądać od osoby interesowanej pisemnego potwierdzenia telegramu. W wypadku potwierdzenia uważa się, że podanie zostało wniesione ważnie w terminie pierwotnym.

Art. 16. 1. Podanie powinno zawierać:

- a) wskazanie władzy, do której jest skierowane,
- b) wskazanie zarządzenia lub orzeczenia, którego wydania albo uchylenia petent się domaga,
- c) datę,
- d) podpis, a gdy podanie jest pierwszym w sprawie — winno zawierać nadto:
- e) adres petenta.

2. Za nieumiejącego lub niemogącego się podpisać podanie podpisuje inna osoba prze niego uproszona swoim nazwiskiem czytelnie, wskazując swoje miejsce zamieszkania i zaznaczając przed podpisem, że podpis ten skutecznie zamiast interesowanego na jego prośbę.

3. Podania bez podpisu lub też z podpisem, wykonanym sposobem mechanicznym, władza może nie przyjąć, o ile ma wątpliwość, czy podanie zostało wniesione z woli osoby interesowanej. W razie potrzeby władza wyznacza stosowny termin dla potwierdzenia podania. W wypadku potwierdzenia uważa się, że podanie zostało wniesione ważnie w terminie pierwotnym.

4. Podobnie władza może postąpić również w wypadkach, gdy podanie ma inne braki formalne, jak np. jest nieczytelne, w treści swej niezrozumiałe, napisane z pogwałceniem przepisów o języku podań i t. p.

Art. 17. Jeżeli podanie, wniesione przez jedną lub więcej osób, dotyczy kilku spraw, z których każda powinna być załatwiana oddzielnie, władza uczyni przedmiotem swego załatwienia jedną z nich jej zdaniem najważniejszą z pośród tych, do których załatwienia jest właściwą, zawiadamiając o tem wnoszącego.

Art. 18. Na żądanie osoby interesowanej władza obowiązana jest potwierdzić odbiór podania.

6. Protokoły i adnotacje w aktach.

Art. 19. 1. Protokoły w postępowaniu administracyjnym sporządza władza, gdy uzna to za potrzebne.

2. Należy sporządzić protokół:

- a) o przyjęciu zgłaszanych ustnie podań;
- b) o przesłuchaniu osób interesowanych, świadków i biegłych;
- c) o oględzinach i ekspertyzach, gdy dokonane są z udziałem władz;
- d) o ustnem ogłoszeniu decyzji;
- e) o rozprawie ustnej.

Art. 20. 1. Protokół sporządza się tak, aby z niego widoczne było, kto, kiedy, gdzie i jak i jakich czynności urzędowych dokonał, kto był przy tem obecny w charakterze władz współdziałających, osób interesowanych, ich pełnomocników, świadków i biegłych, co i w jaki sposób zapomocą dokonanych czynności ustaliło i jakiej zarzuty lub uwagi zgłosiły obecne przy czynności osoby.

2. Jeżeli przesłuchani świadkowie i biegli zeznawali pod przysięgą, w protokole przesłuchania należy to zaznaczyć. O ile zeznania różnią się między sobą, każde zeznanie zapisuje się oddzielnie w miarę możliwości własnymi słowami osoby zeznającej bez zmian, opuszczeń i dodatków.

3. Osobom piśmiennym władza może zezwolić: na zapisywanie do protokołu swych zeznań, lub też w miejsce zeznania ustnego, gdy przesłuchanie ma się odbywać bez przysięgi, — na dostarczenie zeznania na piśmie. W tym wypadku zeznanie musi być napisane w całości własnoręcznie przez zeznającego.

4. Jeżeli przesłuchanie dokonane zostało za pośrednictwem tłumacza, należy zapisać również do protokołu, w jakim języku zeznanie złożono, i kto był tłumaczem.

5. Protokół przesłuchania powinien być odczytany zeznającej osobie i przedstawiony jej do podpisu niezwłocznie po złożeniu zeznania. Wszelkie inne protokoły odczytuje się wszystkim osobom obecnym, biorącym udział w czynności urzędowej, które następnie winny protokół podpisać. Jeżeli ktokolwiek nie chce lub nie może podpisać protokołu, wówczas przyczynę tego zaznacza się w protokole.

6. Skrobania w protokółach są wzbronione, poprawki i uzupełnienia można robić, lecz tak, aby wyrazy skreślone były jeszcze czytelne, a przytem, aby poprawki były stwierdzone w protokole przed jego podpisaniem.

Art. 21. Spostrzeżenia, otrzymane wiadomości i zarządzenia, które mają znaczenie dla sprawy, a nie stanowią podstawy do sporządzenia protokołu, urzędnik dokonywający czynności powinien utrzymywać w formie adnotacji w aktach przez siebie podpisanych.

7. Wezwania i doręczenia.

Art. 22. 1. Władza ma prawo, w wypadkach zaś, gdy poszczególne przepisy to przewidują, — ma obowiązek wzywać osoby, od których potrzebuje wyjaśnień lub których udział w czynnościach władzy jest potrzebny, do złożenia osobiście w urzędzie tych wyjaśnień, bądź pisemnie bądź przez osoby inne, — jak również do udziału w czynnościach władzy.

2. Wezwanie powinno być opatrzone podpisem urzędnika władzy wzywającej.

3. W wezwaniu należy wskazać:

- a) imię, nazwisko i adres wezwanego;
- b) w jakiej sprawie i w jakim charakterze go się wzywa;
- c) nazwę i adres władzy wzywającej;
- d) czy wezwany ma się stawić osobiście, czy może przysłać zamiast siebie pełnomocnika;
- e) wyznaczyć odpowiedni termin, termin, w ciągu którego powyższe zadanie władzy musi być spełnione, albo też wskazać ściśle dzień, godzinę i miejsce stawiennictwa wezwanego lub pełnomocnika;
- f) wskazać, czy zadośćuczynienie wezwaniu jest obowiązkowe, a w razie twierdzącym — podać skutki prawne niezastosowania się do wezwania.

Art. 23. Wezwania i inne pisma urzędowe władza doręcza za pokwitowaniem bądź bezpośrednio w urzędzie, bądź poza nim, przytem bądź przez własnych funkcjonariuszów, bądź przez pocztę, bądź przez inne organa władzy lub wreszcie przez urzędy gminne (magistraty) *).

Art. 24. 1. Jeżeli pismo nie zostało odbiorcy doręczone bezpośrednio w urzędzie, i o ile w danej sprawie nie obowiązuje doręczanie pisma pod wskazanym przez odbiorcę adresem, doręcza się je bądź w mieszkaniu odbiorcy, bądź w miejscu, gdzie znajduje się zarząd nieruchomości, nieruchomość lub przedsiębiorstwo odbiorcy, lub gdzie odbiorca wykonywa swoją pracę zawodową.

2. Do rąk odbiorcy w razie koniecznej potrzeby pismo może być doręczone w każdym miejscu.

3. Jeżeli nie może być zastosowane doręczenie w żadnym z miejsc powyższych, a nie ustanawia się zastępcy prawnego, wówczas można pismo pozostawić w urzędzie wysyłającym, a adresata zawiadomić o tem przez obwieszczenie, wywieszane na widocznym miejscu w urzędzie wysyłającym, oraz przez dwukrotne ogłoszenie w gazecie rządowej w odstępach co najmniej siedmiodniowych. W tym wypadku doręczenie uważa się za dokonane w dniu drugiego ogłoszenia.

Art. 25. 1. Pismo doręcza się odbiorcy o ile możności do rąk własnych.

2. W razie nieobecności odbiorcy pismo doręcza się dorosłemu domownikowi, zarządcy nieruchomości lub przedsiębiorstwa

odbiorcy, jego pracownikowi, rządcy lub dozorca domu, a w ostateczności — temu z sąsiadów odbiorcy, który się zobowiąże do doręczenia pisma.

Art. 26. 1. Jeżeli doręczenie nie może być dokonane do rąk własnych odbiorcy z powodu jego nieobecności, lub też do rąk osób, wymienionych w art. 25 ust. 2 z powodu nieobecności ich w miejscu doręczenia lub z powodu odmowy przyjęcia, — wówczas pismo należy złożyć we właściwym ze względu na miejsce doręczenia urzędzie gminnym (magistracie) *), a pismo, nadesłane pocztą, w najbliższym urzędzie pocztowym, wywieszając o tym ogłoszenie:

- a) we wskazanych wyżej urzędach odpowiednio, a prócz tego
- b) na drzwiach mieszkania odbiorcy lub też na drzwiach lokalu, w którym znajduje się zarząd nieruchomości lub przedsiębiorstwa, albo w którym odbiorca pracuje, albo na bramie jego nieruchomości.

2. Wykonanie tych czynności uważa się za doręczenie.

Art. 27. Jeżeli przyjęcia odmawia sam odbiorca, wówczas pismo z odpowiednią adnotacją zwraca się urzędowi wysyłającemu. W tym wypadku doręczenie uważa się za dokonane w chwili odmowy przyjęcia.

Art. 28. 1. Niezależnie od potwierdzenia osoby lub urzędu, którym pismo przeznaczone dla odbiorcy zostawiono, organ doręczający oznacza na egzemplarzu pokwitowania czas, miejsce i sposób doręczenia, poczem pokwitowanie to niezwłocznie dostarcza się władzy wysyłającej.

2. Pismo, złożone w urzędzie gminnym (magistracie) *), lub pocztowym, pozostaje tam dla odbiorcy przez dni 30, poczem zwraca się władzy wysyłającej z zaznaczeniem o niezgłoszeniu się odbiorcy w powyższym terminie po odbiór pisma.

Art. 29. Jeżeli doręczenie zostało dokonane wadliwie, należy je powtórzyć i dokonać w sposób prawidłowy. Gdy jednak odbiorca pismo faktycznie otrzymał i data doręczenia da się niewątpliwie ustalić, to uważa się je za doręczone naleyście w chwili faktycznego otrzymania go przez odbiorcę.

Art. 30. 1. Osoba interesowana, która w toku wiadomego jej postępowania zmienia miejsce zamieszkania, powinna o tem władzę zawiadomić.

2. W razie zaniedbania tego obowiązku, doręczenie pod poprzednim adresem w sposób, przewidziany w art. 26, ma skutek prawny.

Art. 31. W postępowaniu, wszczętem na skutek podania, podpisanego przez dwie lub więcej osób bez wskazania osoby, której należy doręczyć odpowiedź, wszelkie pisma doręcza się tylko jednej z podpisanych osób według uznania władzy, o ile nie określa tego inaczej inny przepis prawny.

*) Obecnie zarządy gminne i zarządy miejskie (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294 z 1933 r.)

*) Obecnie zarządy gminne i zarządy miejskie (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294 z 1933 r.)

Art. 32. 1. Osobiste stawiennictwo osób interesowanych przed władzą prowadzącą sprawę dla dania wyjaśnień może być wymagane tylko w wypadkach, gdy ze względu na wyjątkowo ważny interes publiczny władza uzna to za konieczne, a przytem:

- a) w sprawach, załatwianych przez urzędy gminne (magistraty) ¹⁾, gdy wezwany zamieszkuje lub przebywa w obrębie tejże gminy;
- b) w sprawach, załatwianych przez władze powiatowe lub władze wyższe w obrębie tego powiatu, w którym mieszka lub przebywa wezwany, jednakże w razie wezwania z odległości ponad 15 km., za wynagrodzeniem i za zwrotem kosztów jak świadkom (art. 106).

2. Gdy nie można zastosować przepisów ust. 1, lit. a) i b), władza może dokonać przesłuchania zapomocą równorzędnej lub niższej władzy miejsca zamieszkania lub też pobytu wezwanego, albo też wskazać, że wezwany może bądź przysłać pełnomocnika, bądź złożyć wyjaśnienie na piśmie.

3. Osoba interesowana nie ma prawa uchylać się od udzielenia na piśmie wyjaśnień, żądanych przez władze w interesie publicznym z wyjątkiem wypadków, wskazanych w art. 59 i 60 co do świadków. Zamiast składania wyjaśnień na piśmie, ma ona prawo dla ich złożenia stawić się osobiście w urzędzie wzywającym, albo w najbliższym rzeczowo właściwym urzędzie lub w urzędzie gminnym ²⁾, albo przysłać pełnomocnika.

Art. 33. W razie obowiązku stawiennictwa osobistego, a niemożności uczynienia tego w terminie lub w dniu wyznaczonym, osoba interesowana powinna niemożność tę uzasadnić. Za ważne przyczyny niestawiennictwa uważa się przyczyny, wskazane w art. 58 co do świadków.

Art. 34. 1. Jeżeli ze względu na brak czasu lub innych przyczyn wzywianie sposobami, wskazanymi w art. 23, byłoby szczególnie utrudnione, można wzywać telegraficznie, telefonicznie lub w sposób inny najodpowiedniejszy ze względu na okoliczności.

2. Niestawiennictwo osób, wezwanych sposobami, wskazanymi w ust. 1, pociąga za sobą skutki niestawiennictwa o tyle tylko, o ile władza nie będzie miała wątpliwości, że wezwanie doszło zawczasu do wiadomości wezwanego.

Art. 35. Przepisy rozporządzenia niniejszego o sposobie wzywania i doręczeniach nie uchylają mocy przepisów innych ustaw, które przewidują uskutecznianie tych czynności innym trybem, jak np. podawanie czynności władzy i stron do wiadomości osób interesowanych oraz wzywianie i doręczanie w drodze ogłoszeń, wywieszania list imiennych, wyłożenia akt w miejscach dostępnych dla osób interesowanych i t. p.

¹⁾ Obesnie zarządy gminne i zarządy miejskie (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294 z 1982 r.

8. Terminy.

Art. 36. Przy obliczaniu terminów, oznaczonych na dni, nie wlicza się dnia czynności lub zdarzenia, miarodajnych dla rozpoczęcia biegu terminu; ostatni z wyznaczonej liczby dni uważa się za koniec terminu.

Art. 37. Terminy, oznaczone na tygodnie, kończą się z upływem tego dnia w ostatnim tygodniu, który nazwą swą odpowiada dniu czynności lub zdarzenia, miarodajnych dla rozpoczęcia biegu terminu.

Art. 38. 1. Terminy, oznaczone na miesiące, kończą się z upływem tego dnia ostatniego miesiąca, który ma tę samą datę, jak dzień czynności lub zdarzenia, miarodajnych dla rozpoczęcia biegu terminu.

2. Jeżeli koniec terminu, oznaczonego na miesiące, wypada w takim miesiącu, który odpowiedniej daty nie posiada, wówczas termin kończy się z pływem ostatniego dnia tego miesiąca.

Art. 39. Jeżeli koniec terminu przypada na niedzielę lub święto ustawowe, to za ostatni dzień terminu uważa się najbliższy następny dzień powszedni.

Art. 40. Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem nadano pismo w polskim urzędzie pocztowym lub telegraficznym.

Art. 41. 1. Jeżeli strona udowodni, że uchybienie terminu nastąpiło bez jej winy z powodu przeszkód nie do przewyżnienia, może ona w terminie siedmiodniowym od ustania przeszkody prosić władzę o przywrócenie terminu.

2. Równocześnie należy dopełnić czynności, która miała być w terminie dopełniona.

3. Prośba o przywrócenie terminu może być wyłożona w piśmie stanowiącym dopełnienie czynności.

4. Przywrócenie terminu siedmiodniowego, przewidzianego w ust. 1, jest niedopuszczalne.

Art. 42. Prośbę o przywrócenie terminu dla odwołania rozstrzyga ostatecznie władza odwoławcza, w innych wypadkach — władza, wobec której czynność miała być dopełniona.

Art. 43. Prośba o przywrócenie terminu nie wstrzymuje wykonania zaskarżonej decyzji władzy, jednakże władza może wstrzymać wykonanie, gdy uzna to za uzasadnione.

9. Postępowanie wyjaśniające.

Art. 44. O ile poszczególne przepisy nie określają ściśle postępowanie dla ustalenia okoliczności, mających być podstawą rozstrzygnięcia, ma władza z urzędu ustanawiać zakres postępowania wyjaśniającego i środków dowodowych, potrzebnych dla należytego ustalenia stanu sprawy, kierując się przytem względami celowości, szybkości, prostoty i zaoszczędzenia kosztów.

Art. 45. 1. Poza wypadkami, w których obowiązujące przepisy prawne nakazują przeprowadzenie rozprawy, władza może zarządzić przeprowadzenie postępowania wy-

jaśniającego w formie rozprawy ustnej, o ile w ten sposób da się osiągnąć znaczne przyśpieszenie i uproszczenie postępowania.

2. W szczególności władza może zarządzić z urzędu lub na wniosek rozprawę ustną:

- a) o ile chodzi o uzgodnienie sprzecznych interesów stron;
- b) o ile chodzi o rozpatrzenie sprawy przy udziale większej liczby osób interesowanych reprezentantów różnych działów administracji albo przy udziale świadków lub biegłych;
- c) o ile badanie wyjaśniające ma być przeprowadzone poza siedzibą urzędu przez osobno delegowanego w tym celu urzędnika.

Art. 46. 1. O terminie rozprawy ustnej należy zawiadomić strony, świadków i biegłych oraz zainteresowane władze i urzędy bezpośrednio, inne zaś osoby interesowane przez publiczne ogłoszenie w sposób, w danej miejscowości praktykowany.

2. W zawiadomieniu lub w ogłoszeniu o rozprawie ustnej należy:

- a) określić dokładnie przedmiot, miejsce i czas rozprawy;
- b) oznajmić, że interesowani mogą bądź stawić się osobiście, bądź złożyć na piśmie swe żądania, wnioski i zarzuty, najpóźniej do dnia poprzedzającego dzień rozprawy;
- c) zwrócić uwagę na przepis ust. 2. art. 47.

Art. 47. 1. Urzędnik prowadzący rozprawę obowiązany jest, mając zawsze na uwadze interes publiczny, dążyć do wszechstronnego wyjaśnienia sprawy oraz możliwego uzgodnienia sprzecznych interesów stron, przyчем powinien dać możność osobom interesowanym zapoznania się ze sprawą, a także złożenia potrzebnych oświadczeń.

2. Władza może nie przyjąć w dalszem postępowaniu przed tą instancją żądań, wniosków i zarzutów, które nie zostały zgłoszone ani w terminie, przewidzianym w art. 46 ust. 2 lit. b), ani ustnie podczas rozprawy, jeżeli żądania, wnioski lub zarzuty przy należytej staranności zgłaszającego mogłyby być zgłoszone w terminach wyżej wskazanych, a zwłaszcza jeżeli władza dojdzie do wniosku, że zgłoszenia te zmierzają do przewleknięcia sprawy. Odmiennie postanowienia poszczególnych ustaw pozostają w mocy.

Art. 48. Urzędnik, prowadzący rozprawę ustali jej przebieg i wynik w protokóle, dołączając doń oświadczenia, złożone na piśmie.

10. Dowody.

Art. 49. Jako środek dowodowy w postępowaniu administracyjnym służy wszystko, co może się przyczynić do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem.

Art. 50. O tem, czy dana okoliczność ma być przyjęta za udowodnioną, decyduje władza na podstawie swobodnej oceny wyników postępowania wyjaśniającego.

A. Dowód z dokumentów.

Art. 51. 1. Siłę dowodową dokumentów ocenia władza w granicach postanowień rozporządzenia niniejszego i innych przepisów prawnych.

2. Jeżeli zdaniem władzy istnieje uzasadnione podejrzenie, że przedstawiony dokument jest nieprawdziwy, może ona, zależnie od znaczenia dokumentu dla sprawy, albo bieg postępowania administracyjnego w całości lub w części wstrzymać do czasu wyjaśnienia prawdziwości dokumentu, albo też postępowanie dalej prowadzić.

Art. 52. 1. Dokumenty publiczne, wystawione w przepisanej formie, stanowią zupełny dowód na to, co wedle nich urzędownie zostało stwierdzone, oświadczone lub zarządzone.

2. Dokumentem publicznym w rozumieniu artykułu niniejszego jest dokument, uznany za publiczny przez obowiązujące przepisy, albo wystawiony przez władzę publiczną w granicach jej kompetencji, albo przez osobę zaufania publicznego.

3. Dokumenty, wystawione jako publiczne przez władze obce, traktuje się według swobodnej oceny przy zastosowaniu obowiązujących przepisów prawnych.

Art. 53. Dokumenty prywatne, bądź podpisane przez wystawcę, bądź zaopatrzone znakiem ręcznym należycie uwierzytelnionym, stanowią zupełny dowód na to że zawarte w nich oświadczenie pochodzą od wystawcy.

Art. 54. Moc dowodową ksiąg handlowych, dzienników agentów handlowych i t.d. ocenia się według obowiązujących w tym względzie przepisów.

Art. 55. Dopuszczalny jest dowód nieprawdziwości, zarówno dokumentów publicznych, jako też prywatnych.

Art. 56. Jeżeli osoba interesowana powołuje się na okoliczności, które można ustalić na podstawie akt urzędowych, będących w posiadaniu władz lub urzędów polskich, i przytem wskazuje tę władzę lub urząd, wówczas władza akta te sprowadzi lub dokona w nich potrzebnych oględzin na miejscu.

B. Dowód ze świadków, biegłych i oględzin.

Art. 57. 1. Władza bada świadków bądź z własnej inicjatywy, bądź na wniosek stron, Świadkowie badani na wniosek stron mogą być bądź wzywani przez władzę, bądź sprowadzeni za zgodą władzy przez same strony.

2. Władza może zamiast badania świadków ograniczyć się do żądania od nich zeznań na piśmie pod warunkami, wskazanymi w ust. 3. art. 20.

3. Jeżeli stawienie świadka jest utrudnione bądź z powodu znacznej odległości jego miejsca zamieszkania od miejsca stawienia, bądź z powodu choroby, władza może wzamian wzywania go bądź zażądać zeznań na piśmie, bądź zbadać świadka sama lub przez równorzędny albo niższy

urząd w miejscu, znajdującym się w pobliżu zamieszkania świadka, a świadka, który z powodu choroby nie może się stawić przed władzą lub urzędem, — zbadać na miejscu.

4. Niewykonanie żądania władzy co do stawienia lub złożenia zeznań na piśmie świadek winien usprawiedliwić.

Art. 58. 1. Władza może uznać ważne przeszkody, uniemożliwiające świadkowi stawienie się w terminie wyznaczonym oraz usprawiedliwiające nieprzedstawienie w terminie wyznaczonym zeznań na piśmie.

2. W szczególności, za przyczyny usprawiedliwiające niestawienie świadka uważa się chorobę świadka, jako też śmierć rodziców, męża, żony lub dzieci, przerwanie komunikacji, pozbawienie wolności i zbyt późne otrzymanie wezwania.

Art. 59. Nie mogą być badani w charakterze świadków:

- a) osoby niezdolne do udzielania swoich spostrzeżeń oraz osoby, które były niezdolne do spostrzeżenia faktu, mającego być udowodnionym,
- b) duchowni co do tego, co im powierzono na spowiedzi lub pod tajemnicą duchowną,
- c) wojskowi, funkcjonariusze państwowi, oraz pracownicy komunalni co do znanych im tajemnic urzędowych, chyba, że uzyskają zezwolenie na złożenie zeznań od swego przełożonego.

Art. 60. Nikt nie może odmówić zeznań w charakterze świadka, jednak świadek może odmówić odpowiedzi na pytania, gdy odpowiedź mogłaby spowodować karną odpowiedzialność, albo narazić na hańbę, albo wyrządzić bezpośrednio znaczną stratę majątkową w stosunku do samego świadka, jego małżonka, jego krewnego lub powinowatego linii wstępnej lub zstępnej, krewnego w linii bocznej do trzeciego, a powinowatego do drugiego stopnia, dziecka przysposobionego, rodziców przybranych oraz osoby, nad którą świadek sprawuje opiekę lub kuratelę, albo spowodować naruszenie prawnie uznanej tajemnicy zawodowej.

Art. 61. 1. Przed badaniem, lub żądając złożenia zeznań na piśmie, władza uprzedzi świadka o grożącej mu odpowiedzialności za fałszywe zeznanie.

2. W razie konieczności przesłuchania świadka pod przysięgą władza zwraca się o zaprzysiężenie świadka do najbliższego sądu pokoju (powiatowego). *) Pozostają w mocy przepisy szczególnie, przewidujące zaprzysiężanie świadków przez władze administracyjne.

*) Na mocy art. 269 prawa o ustroju sądów powszechnych, sądy pokoju (powiatowe) otrzymały nazwę sądów grodzkich.

3. Świadkowie, od których przysięgi się nie odbiera, składają przed władzą administracyjną wzmian przysięgi przyrzeczenie zeznania prawdy według sumienia po uprzedzeniu ich że przyrzeczenie to ma moc przysięgi.

4. Od przysięgi są zwolnieni duchowni wszystkich prawnie uznanych wyznań; osoby należące do wyznań nieuznających przysięgi; nieletni do lat 14; zstępni, gdy mają świadczyć w sprawie wstępnych i odwrotnie; małżonek, gdy ma świadczyć w sprawie współmałżonka; bracia i siostry w sprawach rodzeństwa; funkcjonariusze publiczni, którzy złożyli przysięgę służbową, o ile zeznania ich dotyczą faktów wiadomych im z tytułu pełnienia obowiązków służbowych.

Art. 62. 1. Wzywianie i badanie biegłych dokonywa się na tych samych zasadach, co wzywianie i badanie świadków.

2. Przepisy, dotyczące stałych znawców pozostają w mocy.

Art. 63. Biegłego, przedstawionego przez stronę, władza nie przyjmie, a wezwanego wyłączy, gdy powstaje uzasadniona wątpliwość co do jego bezstronności.

Art. 64. 1. Żądania świadków i biegłych o przyznanie wynagrodzenia za stratę czasu i zwrot kosztów podróży winny być zgłoszone pod rygorem utraty roszczenia przed zakończeniem rozpoznania sprawy.

2. O przyznaniu wynagrodzenia dla świadków i biegłych oraz jego wysokości, jak również o przyznaniu kosztów podróży, decyduje władza rozpoznająca sprawę. Od decyzji w tym przedmiocie niema odwołania.

Art. 65. Władza może z urzędu albo na wniosek strony zarządzić oględziny na miejscu z udziałem lub bez udziału biegłych.

Art. 66. Strony, o ile zjawią się w czasie badania świadków, biegłych lub w czasie oględzin winny być dopuszczone do uczestnictwa w tych czynnościach, o ile interes publiczny nie stoi temu na przeszkodzie.

Art. 67. Za niewłaściwe zachowanie się w czasie rozprawy lub innych czynności urzędowych strony, świadkowie i biegli mogą być wydaleny z miejsca rozprawy lub z powyższych czynności przez kierującego urzędnika.

11. Załatwianie spraw.

Art. 68. 1. Sprawy należy załatwiać bez niepotrzebnej zwłoki i przytem tak, aby nie cierpiał ani interes publiczny ani uprawnione interesy osób prywatnych.

2. Sprawy, które nie wymagają zbierania przedwstępnych informacji, dochodzeń, opinii i t. p., winny być z reguły załatwiane niezwłocznie, o ile możliwości w formie ustnej i bezpośrednio, zarówno w stosunku do osób, które zgłaszają się w urzędzie, jako też przy sposobności wyjazdów służbowych poza siedzibą urzędu. Przytem władza w miarę potrzeby ma utrzymywać istotną część czynności urzędowej w protokóle lub w formie adnotacji na akcie.

3. Sprawy należy załatwiać w formie pisemnej i doręczać stronom odpowiednie pisma, jeżeli tego przepisy bądź wprost, bądź pośrednio wymagają, albo jeżeli to wyraźnie leży w interesie strony.

4. Załatwiając sprawę pisemnie, należy to czynić z możliwym pośpiechem, w każdym razie tak, aby sprawa została przez władzę administracji ogólnej w zakresie administracji spraw wewnętrznych zakończona najpóźniej w ciągu 3 miesięcy, a jeżeli sprawa ma być w myśl obowiązujących przepisów załatwiona po porozumieniu się z inną władzą, — najpóźniej w ciągu 5 miesięcy, o ile poszczególne przepisy nie ustalają terminów innych.

5. Do wszystkich spraw, załatwianych przez inne władze i w innym zakresie, niż wymienione w ustępie powyższym, terminy 3 i 5 miesięcy przedłuża się do 6 miesięcy.

Art. 69. 1. Do terminów, wskazanych w ust. 4 i 5 art. 68 nie wlicza się:

- a) terminów specjalnych, przewidzianych w poszczególnych przepisach prawnych dla dopełnienia warunków, przez te przepisy wymaganych;
- b) okresów zwłoki, spowodowanych bądź wyraźną winą osób interesowanych, bądź okolicznościami, niezależnymi od władzy decydującej.

2. Terminy, wskazane w ust. 4 i 5 art. 68, nie mają również zastosowania w wypadkach wstrzymania postępowania administracyjnego (art. 74).

Art. 70. 1. O ile w terminie, wskazanym w ust. 4 i 5 art. 68, sprawa nie zostanie całkowicie załatwiona, a poszczególne przepisy prawne nie przewidują skutków szczególnych na wypadek braku decyzji władzy w ciągu pewnego okresu czasu, strona ma prawo żądać przekazania sprawy do instancji wyższej celem jej załatwienia.

2. Podanie strony władza winna przekazać do instancji wyższej najdalej w ciągu trzech dni, bądź z aktami sprawy, bądź z wyjaśnieniami, że sprawa nie mogła być w terminie załatwiona z powodu okoliczności, przewidzianych w art. 69.

3. Władza wyższa, która załatwia sprawę za władzę niższą, działa w charakterze tej instancji, za którą tę spełnia czynność. Od takich orzeczeń, wydanych za władzę niższą, odwołanie, jeżeli jest dopuszczalne, rozstrzyga władza instancyjnie wyższa od władzy rozstrzygającej.

Art. 71. Jeżeli niema podstawy prawnej lub faktycznej do merotorycznego załatwienia sprawy, będącej przedmiotem podania, władza pozostawia je bez załatwienia, a sprawę wszczętą już umarza, czyniąc odpowiednią adnotację na akcie i w miarę okoliczności zawiadamiając petenta.

12. Decyzje.

Art. 72. 1. W toku postępowania władza wydaje decyzje (orzeczenia i zarządzenia) tak często, jak tego zajdzie potrzeba.

2. Decyzje dzielą się na główne i incydentalne. Decyzje główne sprawę, będącą przedmiotem postępowania, załatwiają co do jej istoty, względnie sprawę kończą w danej

instancji. Decyzje incydentalne rozstrzygają inne kwestje, wynikające w toku postępowania.

Art. 73. 1. Decyzja, od której nie służy odwołanie lub skarga w toku instancji administracyjnych, jest ostateczna.

2. Decyzja, której nie można zaskarżyć również do sądów administracyjnych, jest prawomocna.

Art. 74. 1. Gdy dla wydania decyzji konieczne jest rozstrzygnięcie pytania wstępnego, podlegającego kompetencji innych władz administracyjnych lub sądu, władza rozstrzygająca wyda decyzję tymczasową, uwarunkowaną późniejszym rozstrzygnięciem pytania wstępnego, jeżeli zaś taka decyzja jest niemożliwa, władza rozstrzygnie sprawę, opierając się na własnej ocenie pytań wstępnych.

2. Władza powinna wstrzymać postępowanie do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia pytania wstępnego, jeśli ono jest już przedmiotem sprawy we właściwym urzędzie lub sądzie, a natychmiastowe wydanie decyzji nie jest konieczne ze względu na interes publiczny i mogłoby w razie odmiennego rozstrzygnięcia pytania wstępnego spowodować niepowetowane szkody dla strony lub niemożność przywrócenia stanu poprzedniego.

3. Władza obowiązana jest wstrzymać postępowanie w wypadkach, wyraźnie wskazanych przez prawo.

Art. 75. 1. Każda decyzja powinna zawierać powołanie się na podstawę prawną, datę, ośnowę decyzji, oznaczenie jej rodzaju, podpis władzy, oraz wskazać, czy przysługuje od niej odwołanie czy skarga.

2. Jeżeli decyzja jest w całości lub w części odmowna, powinna zawierać prawne i faktyczne uzasadnienie.

3. Jeśli decyzja jest pozostawiona całkowicie swobodnej ocenie władzy wystarczy powołać się na podstawę prawną, w innych wypadkach swobodnej oceny wystarczy to jedynie wówczas, kiedy ważny interes państwowy przemawia przeciwko bliższemu uzasadnieniu.

Art. 76. 1. Objaśniając stronę o przysługującym jej prawie wniesienia odwołania lub skargi do władzy wyższej, należy wskazać tę władzę oraz termin i tryb zaskarżenia.

2. W decyzji głównej tej władzy, od której nie służy odwołanie w toku instancji, należy wyraźnie zaznaczyć, że decyzja jest ostateczna w administracyjnym toku instancji.

Art. 77. 1. Jeśli władza błędnie objaśni stronę bądź co do terminu wniesienia odwołania lub skargi, bądź co do dalszego toku instancji, wówczas objaśnienie takie nie może szkodzić stronie, która do niego się zastosowała. W tym wypadku:

- a) odwołanie lub skarga, wniesione w terminie wyznaczonym, chociażby po upływie właściwego terminu ustawowego, uważa się za wniesione w terminie,
- b) instancja niewłaściwa, która odwołanie lub skargę otrzymała, prześle je do instancji właściwej, która postąpi

z niemi, tak, jak gdyby były one od początku skierowane właściwie.

2. Jeśli władza wogóle zaniedba objaśnić stronę o przysługującym jej prawie wniesienia odwołania lub skargi, strona może w ciągu 2 tygodni od chwili ogłoszenia lub doręczenia jej decyzji zażądać od władzy, która orzeczenie wydała, wydania lub też przesłania jej takiego objaśnienia. W tym wypadku termin dla wniesienia odwołania lub skargi liczy się od dnia otrzymania przez stronę objaśnienia.

Art. 78. 1. Decyzja główna powinna załatwiać sprawę, będącą przedmiotem rozpatrzenia, oraz wszystkie istotne wnioski osób interesowanych w możliwie najbardziej zwięzłym i wyraźnym ujęciu, powołując się na podstawę prawną.

2. Załatwienie winno z reguły następować w całości. Jeżeli jednak sprawa dopuszcza podział na kilka części, natenczas można, o ile to jest celowe, wydać decyzję o oddzielnych częściach, jeśli całość nie dojrzała jeszcze do rozstrzygnięcia.

Art. 79. Jeżeli decyzja ustanawia obowiązek pewnego świadczenia albo stworzenia pewnego określonego stanu, wówczas należy oznaczyć w decyzji odpowiedni termin dla wypełnienia nałożonego obowiązku.

Art. 80. 1. Decyzję, wydaną w obecności strony, ogłasza się jej ustnie. Jednakże strona może natychmiast zgłosić żądanie doręczenia decyzji na piśmie. W takim razie, jeżeli decyzja nie jest natychmiast wykonalna, uważa się dzień doręczenia decyzji na piśmie za dzień jej doręczenia.

2. Decyzja główna, wydana w nieobecności strony, powinna być doręczona jej na piśmie. Potrzebę doręczenia na piśmie innych decyzji, wydanych w podobnych warunkach, oceni władza.

3. Postanowienia artykułu niniejszego nie naruszają przepisów innych ustaw, które przewidują obowiązek doręczenia decyzji na piśmie.

Art. 81. Władza może każdego czasu przedsięwziąć z urzędu lub na wniosek osób interesowanych sprostowanie w swych decyzjach błędów pisarskich, rachunkowych oraz innych oczywistych omyłek.

13. Odwołania i skargi incydentalne.

Art. 82. Od decyzji głównej, wydanej w pierwszej instancji, służy stronie odwołanie tylko do jednej instancji i przytem bezpośrednio wyższej, o ile poszczególne ustawy wydane po dniu 14 września 1923 r. nie stanowią odmiennie.

Art. 83. Odwołanie należy wnieść w ciągu 14 dni po ogłoszeniu lub doręczeniu decyzji, o ile poszczególne ustawy nie przewidują terminów krótszych.

Art. 84. Decyzję incydentalną można skarżyć tylko łącznie z odwołaniem od decyzji głównej, z wyjątkiem wypadku, gdy decyzja incydentalna została wydana po wydaniu decyzji głównej oraz wypadków, przewidzianych w poszczególnych ustawach.

Art. 85. 1. Odwołanie nie wymaga szczególnego uzasadnienia; wystarczy, jeśli z podania strony wynika, iż nie jest zadowolona z decyzji władzy i prosi o jej zmianę.

2. Władza nie weźmie pod rozwagę nowych okoliczności, przytoczonych w odwołaniu, jeśli:

- a) okoliczności te powstały już po wydaniu decyzji w I instancji,
- b) obowiązujące przepisy stanowią w konkretnym wypadku obowiązek podania wszystkich żądań i wniosków stron w postępowaniu przed niższą instancją,
- c) przytoczone przez stronę nowe okoliczności nie należące do tych, które władza ma z urzędu uwzględnić, pozostają w sprzeczności ze stanowiskiem poprzednio przez stronę zajętem, a strona nie usprawiedliwi tej sprzeczności,
- d) nowe twierdzenia mają oczywiście na celu przewleczenie sprawy,
- e) strona występuje z wnioskami, które prowadzą do zupełnie nowej pod względem prawnym sprawy, względnie dotyczą zupełnie innego żądania, aniżeli to, o którym poprzednia instancja rozstrzygała.

Art. 86. Instancja odwoławcza orzeka ostatecznie o niedopuszczalności odwołania lub też o uchybieniu terminu dla odwołania.

Art. 87. 1. Przed upływem terminu dla odwołania decyzja nie ulega wykonaniu.

2. Wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji.

3. Wyjątek od zasad powyższych stanowi decyzje:

- a) których natychmiastowa wykonalność jest przewidziana w ustawie,
- b) zgodne z żądaniem wszystkich stron,
- c) co do których strony zrzekły się prawa wniesienia odwołania.

4. Pozatem władza może postanowić, że decyzja ulega natychmiastowemu wykonaniu, jeśli jest to wskazane w interesie publicznym lub w wyjątkowo ważnym interesie strony. W tym ostatnim wypadku władza może zażądać od strony odpowiedniego zabezpieczenia.

Art. 88. Decyzję co do natychmiastowej wykonalności władza może wydać zarówno łącznie z rozstrzygnięciem sprawy, jak i oddzielnie w razie późniejszego ustalenia jej potrzeby.

Art. 89. 1. Odwołanie należy wnieść za pośrednictwem tej władzy, która decyzję wydała.

2. Władza, która decyzję wydała, obowiązana jest otrzymane odwołanie w ciągu siedmiu dni po upływie terminu odwołania przesłać wraz z aktami sprawy do rozpoznania instancji wyższej, powiadamiając inne strony o wniesieniu odwołania.

Art. 90. 1. Jeśli jednak władza, która decyzję wydała, uzna, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie, może sama zmienić swoją decyzję, o ile w decyzji tej nie nabyły praw osoby inne.

2. To samo stosuje się, gdy na decyzję władzy wniesiono skargę do sądu administracyjnego.

Art. 91. Jeśli odwołanie strony jednej może wpłynąć na rozstrzygnięcie w stosunku do innych, wówczas władza odwoławcza wyznaczy im stosowny termin do zapoznania się z odwołaniem (art. 14) i wypowiedzenia się co do niego.

Art. 92. Potrzebne uzupełnienie postępowania wyjaśniającego może władza odwoławcza zarządzić z urzędu lub na wniosek stron; może je przeprowadzić sama lub przez władzę niższej instancji.

Art. 93. Jeśli odwołanie nie należy odrzucić jako spóźnionego lub niedopuszczalnego, władza odwoławcza wyda orzeczenie w sprawie, nie będąc związana ani zakresem żądań odwołania, ani ustaleniami instancji niższej.

Art. 94. Przepisy, zawarte w art. 72—81, mają podobne zastosowanie również do decyzji władzy odwoławczej z tą zmianą, że przy decyzjach zatwierdzających rozstrzygnięcie niższej instancji może wystarczyć wskazanie na uzasadnienie zaskarżonej decyzji.

14. Wznowienie postępowania, uchylenie oraz zmiana decyzji z urzędu.

Art. 95. W sprawie zakończonej decyzją, od której nie służy środek prawny, może nastąpić wznowienie postępowania:

- a) jeżeli decyzja została spowodowana przez sfałszowanie lub przedstawienie sfałszowanego dokumentu, przez fałszywe świadectwo, przekupstwo lub inny czyn karalny sądownie;
- b) jeżeli wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne, które istniały już przy wydaniu decyzji lub nowe środki dowodowe, o ile okoliczności te i środki w toku postępowania nie były znane władzy rozstrzygającej, i nie mogły być wówczas powołane przez stronę zainteresowaną we wznowieniu, bez winy tej strony;
- c) jeżeli władza administracyjna lub sądowa, właściwa dla rozstrzygnięcia pytania wstępnego (art. 74) zadecydowała o nim w istotnych punktach odmiennie od oceny pytania, przyjętej za podstawę orzeczenia.

Art. 96. 1. Podanie o wznowienie postępowania należy wnieść do tej władzy, która wydała decyzję w I-ej instancji, w ciągu dwu tygodni od dnia, w którym strona domagająca się wznowienia otrzymała w sposób dający się udowodnić, wiadomość o przyczynie uzasadniającej wznowienie.

2. Wznowienie postępowania może zarządzić władza również z urzędu.

3. W obu wypadkach wznowienie postępowania może nastąpić z powodu przyczyn, wskazanych w lit. a) art. 95, w każdym czasie; z powodu przyczyn zaś, wskazanych w lit. b) i c) tegoż artykułu, przed upływem trzech lat od dnia uprawomocnienia się decyzji.

Art. 97. 1. O wznowieniu postępowania rozstrzyga władza, która w sprawie wydała decyzję w ostatniej instancji.

2. W decyzji o wznowieniu postępowania władza powinna orzec, o ile nie może wydać nowej decyzji na podstawie aktów, jakimi rozporządza, w jakim zakresie i w której instancji ma nastąpić wznowienie postępowania, przyczem w czasie ponownego postępowania nie ma prawa powtarzać tych poprzednich dochodzeń, które nie dotyczą przyczyny wznowienia.

Art. 98. 1. Przeciwno odrzuceniu podania o wznowienie postępowania można wnieść odwołanie do władzy przełożonej w ciągu 14 dni od zawiadomienia o odmowie.

2. Przeciwno decyzji wznawiającej postępowanie niema osobnego odwołania.

Art. 99. Decyzje, na mocy których strony lub osoby inne nie nabyły żadnych praw, mogą być uchylane i zmieniane z urzędu w każdym czasie tak przez władzę, która decyzję wydała, jak w trybie nadzoru przez władzę przełożoną.

Art. 100. Prawomocne decyzje, na mocy których strony lub osoby inne nabyły już prawa, mogą być uchylane i zmieniane przez władzę, która je wydała, za zgodą tych stron lub osób, o ile temu nie sprzeciwiają się ustawy.

Art. 101. 1. Władza nadzorcza, a gdy chodzi o decyzję władzy naczelnej — ta władza, może uchylić z urzędu lub na wniosek osoby interesowanej, jako nieważną, każdą decyzję, która:

- a) wydana została przez władzę oczywiście niewłaściwą;
- b) wydana została bez jakiejkolwiek podstawy prawnej;
- c) wywołałaby w razie wykonania przestępstwo sądowo-karne;
- d) jest oczywiście i niewątpliwie niewykonalna;
- e) zawiera wadę powodującą nieważność tej decyzji na mocy wyraźnego przepisu prawa.

2. Uchylenie decyzji z powodów, wskazanych w lit. a) artykułu niniejszego, może nastąpić tylko przed upływem lat 3 od daty jej uprawomocnienia się.

Art. 102. 1. Przedmiotowo właściwa władza naczelna może z urzędu uchylić lub zmienić w koniecznym zakresie każdą decyzję prawomocną, o ile niepodobna w inny sposób usunąć stanu zagrażającego życiu lub zdrowiu ludzkiemu, albo odwrócić ciężkich szkód dla gospodarstwa społecznego.

2. Strony, dotknięte w swoich prawach przez taką decyzję, mogą żądać od Skarbu Państwa odszkodowania na drodze sądowej.

Art. 103. Niewykorzystanie przez władzę uprawnień, wynikających z art. 101 i 102, nie może być przedmiotem skargi i nie stwarza podstawy do jakichkolwiek rozszczeń.

Art. 104. Zastrzeżone w poszczególnych przepisach prawnych kompetencje władz co do cofania lub ograniczenia udzielonych koncesyj, zezwoleń, upoważnień i innych nadawanych przez władzę uprawnień, pozostają nienaruszone.

15. Opłaty i koszty.

Art. 105. 1. Stronę obciążają te koszty postępowania administracyjnego: a) które wynikły z winy strony, b) które zostały poniesione w interesie lub na prośbę strony, a nie wynikają z ustawowego obowiązku władzy.

2. Do kosztów postępowania administracyjnego zalicza się koszty podróży i wynagrodzenia świadków i biegłych, oraz koszty oględzin na miejscu, jako też koszty doręczenia stronom pism urzędowych przez urzędy gminne (magistraty) (*).

3. Władza może uznać także inne usprawiedliwione warunkami kosztu postępowania, a w szczególności kosztu sporządzenia próśb i wynagrodzenia adwokata.

Art. 106. 1. Władza przyznaje świadkom i biegłym, nie będącym funkcjonariuszami państwowymi lub samorządowymi, wynagrodzenie w wysokości przeciętnego zarobku dziennego osoby wzywanej, nie wyżej jednak norm diet, ustalonych dla 5 stopnia służbowego (**) funkcjonariuszów państwowych, oraz zwrot rzeczywistych kosztów podróży.

2. Funkcjonariusze państwowi i samorządowi otrzymują diety w wysokości należnych im diet oraz kosztu podróży w wysokości przewidzianej dla ich podróży służbowych.

3. Jeśli biegły dla wydania opinii musiał dokonać specjalnej pracy i żąda za nią większego wynagrodzenia, władza winna żądanie biegłego wraz ze swą opinią przesyłać władzy wyższej do zatwierdzenia. Ograniczenie takie nie stosuje się do władz II instancji i centralnych, które w tej mierze decydują same.

4. Wynagrodzenie świadkom i biegłym wypłaca się bezzwłocznie po spełnieniu czynności, do której świadek lub biegły został powołany.

5. Od decyzji władz o wynagrodzeniu świadków i biegłych, zwrotu kosztów podróży oraz kosztów, przewidzianych w art. 105. ust. 3, niema odwołania.

Art. 107. 1. Jeżeli strona nie wniesie opłat i należności, które zgodnie z istniejącymi przepisami winny być uiszczone z góry, władza wyznaczy jej termin od 7 do 14 dni celem wniesienia należnej sumy. Jeżeli w terminie tym należne sumy nie zostaną uiszczone, pismo wraz z załącznikami podlega zwrotowi lub czynność, uzależniona od opłaty, będzie zaniechana.

*) Obecnie zarządy gminne i zarządy miejskie (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294 z 1933 r.)

**) Stopnie służbowe zostały zniesione wobec uchylecia ust. 1 ast. 17 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej.

2. Władza ma jednak załatwić podanie mimo nieuiszczenia opłaty:

- a) jeżeli za niezwłocznym załatwieniem przemawiają względy publiczne lub wzgląd na poważny interes strony;
- b) jeżeli wniesienie podania stanowi czynność, dla której jest ustanowiony termin prekluzyjny;
- c) jeżeli podanie wniosła osoba zamieszkała zagranicą bez pośrednictwa konsulatu polskiego.

3. Wszelkie opłaty, należności w sprawie oraz kosztu postępowania administracyjnego, o ile w wyznaczonym przez władzę terminie nie zostaną przez stronę uiszczone, będą ściągnięte przymusowo w drodze administracyjnej wraz z kosztami egzekucyjnymi.

4. W wypadku, przewidzianym w lit. c) ust. 2 artykułu niniejszego, władza przesyła odpowiedź na podanie właściwemu konsulatu polskiemu, który doręczy stronie za uprzedniem pobraniem opłaty konsularnej.

5. W razie stwierdzonego ubóstwa strony, władza władna jest częściowo lub całkowicie zwolnić ją od opłat należności oraz innych kosztów postępowania

6. Skutki niewniesienia opłaty stempłowej, jakoteż sprawy zwolnienia od tej opłaty regulują przepisy o opłatach stempłowych.

16. Postanowienia egzekucyjne i karne.

Art. 108. 1. Strony, świadkowie i biegli, winni niestawiennictwa na wezwanie władz lub odmowy dania żądanych wyjaśnień lub zeznań na piśmie bez usprawiedliwionej przyczyny, ulegają w celu wymuszenia czynności karze do 50 zł. W razie ponownego niewykonania żądania władzy — ulegają karze do 100 zł. i mogą być sprowadzeni do urzędu przymusowo. Kara może być ściągnięta dopiero po upływie terminu, wskazanego w ust. 2.

2. Strony, świadkowie i biegli mogą w ciągu 14 dni od daty ogłoszenia im decyzji wymierzającej karę przedstawić władzy przyczyny niestawiennictwa. W razie uznania tych przyczyn za usprawiedliwione władza może uchylić nałożoną karę pieniężną.

Art. 109. 1. Za nieprzystojne zachowanie się w urzędzie, niezależnie od zastosowania postanowienia art. 67, jak również za wniesienie do urzędu podania, które zawiera wyrażenia nieprzystojne, lub jest utrzymane w tonie niewłaściwym i nieodpowiadającym godności urzędu, winni ulegają grzywnie do 100 zł.

2. W orzeczeniu należy oznaczyć na wypadek nieściągalności grzywny karę aresztu zastępczego według słusznego uznania władzy, jednak nie ponad dni 3.

3. Nałożenie kary nie wyklucza możliwości skierowania sprawy przeciwko winnemu na drogę sądową.

Art. 110. 1. Kary pieniężne na mocy art. 108 i grzywny na mocy art. 109 nakłada oraz przymusowo sprowadzenie na mocy art. 108 zarządza powiatowa władza administracji ogólnej na żądanie kierownika właściwego

urzędu po zbadaniu prawności i celowości żądania, o ile ono nie pochodzi od wyższej instancji.

2. Na decyzję władzy o nałożeniu kary pieniężnej na mocy art. 108 służy odwołanie do wojewody (Komisarza Rządu). Odwołanie nie wstrzymuje wykonania.

3. Z powodu decyzji władzy o nałożeniu grzywny na mocy art. 109 można żądać skierowania sprawy do sądu według przepisów o postępowaniu karno-administracyjnym. Żądanie to nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

17. Postanowienia przejściowe i końcowe.

Art. 111. 1. O ile obowiązujące ustawy nie przewidują kar za fałszywe zeznanie, względnie za fałszywą przysięgę lub przyrzeczenie, albo zapewnienie zamiast przysięgi w postępowaniu administracyjnym, czyny powyższe ulegają karom, przewidzianym dla tych przestępstw w postępowaniu sądowym.

Ust. 2 utracił moc obowiązującą wobec uchylecia K. K. z 1871 r. przez art. 2 pkt. 3 przep. wpraw. K. K. i prawo o wykroczeniach.

Art. 112. Przepisów rozdziałów 3—16 nie rozciąga się na postępowanie:

- w sprawach dotyczących administracji wojskowej, o ile postępowanie toczy się przed władzami wojskowymi;
- w sprawach dotyczących państwowych podatków bezpośrednich i pośrednich, opłat stemplowych, oraz cel i monopolów, zarówno w postępowaniu administracyjnym, jak i karnym;
- w sprawach, załatwianych przez placówki dyplomatyczne i konsularne Rzeczypospolitej Polskiej zagranicą, oraz przez Komisarjat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Gdańsku;
- w sprawach, należących do właściwości władz górniczych.

Art. 113. O ile rozporządzenie niniejsze lub inne przepisy prawne nie stanowią inaczej, przepisy rozporządzenia niniejszego nie mają zastosowania do postępowania:

- w sprawach karno-administracyjnych,
- w sprawach dyscyplinarnych,
- w sprawach sporno-administracyjnych w województwach: poznańskim, pomorskim i śląskim,
- w sprawach likwidacji majątków prywatnych niemieckich w wykonaniu Traktatu Pokoju, podpisanego w Wersalu dnia 28 czerwca 1919 r.

Art. 114. Do postępowania w kolegjach, które współdziałają w poszczególnych działach administracji państwowej w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego z głosem stanowczym, przepisy rozporządzenia niniejszego mają zastosowanie o tyle, o ile poszczególne ustawy regulujące tryb postępowania tych kolegji nie normują postępowania w sposób odmienny.

Art. 115. Przepisy rozporządzenia niniejszego nie naruszają mocy prawnej przepisów o postępowaniu przed urzędami, komisjami, komitetami oraz innymi organami ziemskimi, podległymi Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych, a przewidzianymi w poszczególnych ustawach.

Art. 116. Do postępowania orzeczniczego w sprawach ubezpieczeń społecznych postanowienia rozporządzenia niniejszego będą miały zastosowanie tylko do czasu unormowania osobną ustawą orzecznictwa w tych sprawach, i o tyle tylko, o ile w myśl przepisów obowiązujących w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego orzecznictwo to będzie należało do władz administracji ogólnej.

Art. 117. 1. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia rozciągnąć moc przepisów rozporządzenia niniejszego w odpowiednim zakresie na postępowanie w sprawach z pod jego działania wyżej wyłączonych, wprowadzając w niem odpowiednie zmiany, stosownie do charakteru załatwianych spraw i potrzeb odnośnych działów administracji, oraz wydając potrzebne przepisy przechodnie i wykonawcze.

2. W szczególności, rozporządzenie Rady Ministrów przystosuje zasady rozporządzenia niniejszego do postępowania w sprawach, objętych lit. c) art. 112. Przepisy ustawy z dnia 11 listopada 1924 r. o organizacji konsulatów i o czynnościach konsulatów (Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 944) pozostaną niezmiennione.

3. Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do występowania z inicjatywą wobec poszczególnych ministrów i Rady Ministrów w sprawie rozporządzeń o których mowa w powyższych ustępach.

Art. 118. Do czasu wejścia w życie kodeksu postępowania karnego organa gminne obowiązane są do doręczania pism sądowych w dotychczasowym zakresie z tą zmianą, iż obowiązek ten dotyczą również gmin miejskich.)

Art. 119. Uchyła się wszystkie dotychczasowe przepisy w przedmiotach, objętych rozporządzeniem niniejszym, w szczególności: uchyla się ustawę z dnia 1 sierpnia 1923 r. w sprawie środków prawnych od orzeczeń władz administracyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 712) i ustawę z dnia 31 lipca 1924 r. o środkach prawnych przeciw orzeczeniom i zarządzeniom władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 748).

Art. 120. W ustawie z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747) wprowadza się następujące zmiany: art. 38 ust. 3 i art. 48 ust. 5 otrzymują brzmienie następujące:

„Pozatem mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341)

*) Art. 118 utracił moc obowiązującą z dniem wejścia w życie kodeksu postępowania karnego.

oraz przepisy ustawy z dnia 3 sierpnia 1922 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 600) z późniejszymi zmianami ".)

Art. 121. 1. Sprawy, będące w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w toku postępowania niezakończzone w danej instancji, winny być załatwione w tejże instancji przy zastosowaniu dotychczas obowiązujących przepisów.

2. W dalszem postępowaniu, prowadzonym w toku instancji, należy do spraw tych pod względem rodzaju postępowania, włas-

*) Art. 120 jest zbędny, bo stanowi nowelę do ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 454 z 1936 r.)

ciwości władz i dopuszczalności środków prawnych stosować przepisy rozporządzenia niniejszego.

3. Jeżeli orzeczenie względnie zarządzenie, wydane w danej instancji, zostały doręczone przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego, a środek prawny do dalszej instancji nie został jeszcze wniesiony, — należy postępować tak, jak gdyby orzeczenie względnie zarządzenie danej instancji zostały wydane i doręczone w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

Art. 122. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 123. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie dnia 1 lipca 1928 r.

Administracja Białostockiego Dziennika Wojewódzkiego komunikuje, że wszelkie opłaty jak prenumeratę oraz koszty obwieszczeń należy przekazywać na Konto Pocztowej Kasy Oszczędności (P. K. O.) Nr. 1-182 Białostockiego Dziennika Wojewódzkiego. Blankiety wpłat nabywać można w każdym urzędzie pocztowym.

Cena niniejszego egzemplarza 40 złotych

Adres Redakcji i Administracji
Białystok, Urząd Wojewódzki, pokój Nr. 63 II piętro, ul. Mickiewicza Nr. 3.

CENA OGŁOSZEŃ: Wiersz dwułamowy lub jego miejsce 10 zł. — Drobne ogłoszenia do 10 wierszy wraz z egzemplarzem dowodowym 100 zł.

Urząd Wojewódzki Białystok zawiadamia, że wszelkie sprawy związane z prenumeratą Dziennika Ustaw należy załatwiać bezpośrednio z administracją Dziennika Ustaw: Łódź ul. Kilińskiego 86.